

Uchwały.....	2
Zagadnienia prawne przedstawione do rozstrzygnięcia	6
Glosy	16
Orzeczenia nie publikowane.....	35
OSNC 2004, nr 7-8.....	43
Informacje.....	51
Informacje sprzed 70 lat	54
Statystyka.....	61

UCHWAŁY

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Rzeszowie postanowieniem z dnia 26 marca 2004 r., I ACz 117/04, zagadnienia prawnego:

„Czy dla dochodzenia odszkodowania za szkody spowodowane zmianą stanu wody na gruncie przez zasypianie rowu przydrożnego odprowadzającego wody opadowe droga sądowa jest dopuszczalna, bez wyczerpania trybu, o którym mowa w art. 186 ust. 3 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. prawo wodne (Dz.U. Nr 115 poz. 1229 z późn. zm.)?”

podjął uchwałę:

Roszczenie o naprawienie szkody spowodowanej zalewaniem nieruchomości na skutek zmiany stanu wody – poza przypadkami, o których mowa w art. 16 ust. 3 i art. 17 ust.1 ustawy z dnia 18 lipca 2001 r. - Prawo wodne (Dz.U.Nr 115, poz. 1229 ze zm.) – może być dochodzone przed sądem po wyczerpaniu postępowania administracyjnego.

(uchwała z dnia 4 czerwca 2004 r., III CZP 27/04, J. Gudowski, T. Domińczyk, Z. Cendrowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 6 kwietnia 2004 r., VI ACa 1027/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych termin do wniesienia pozwu wzajemnego podlega ograniczeniom określonym w art. 479¹⁴ § 2 k.p.c. i art. 479¹⁸ § 3 k.p.c.?”

podjął uchwałę:

W postępowaniu w sprawach gospodarczych powództwo wzajemne może być wytoczone w terminie określonym w art. 204 § 1 k.p.c., nie można go jednak skutecznie oprzeć na twierdzeniach, zarzutach i dowodach, które uległy prekluzji na podstawie art. 479¹⁴ § 2 k.p.c.

(uchwała z dnia 4 czerwca 2004 r., III CZP 28/04, J. Gudowski, T. Domińczyk, Z. Cendrowski)

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 11 marca 2004 r., II Ca 78/04, zagadnienia prawnego:

„Czy stwierdzenie w umowie o oddanie terenu w użytkowanie wieczyste zawartej pod rządami ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w miastach i osiedlach (Dz.U. Nr 32, poz. 159 ze zm.) oraz wydanej na podstawie art. 23 ust. 2 tej ustawy uchwały nr 105 Rady Ministrów z dnia 22 marca 1962 r. w sprawie wytycznych dla ustalenia opłat z tytułu korzystania z terenów w miastach i osiedlach (M.P. Nr 7, poz. 221) i zarządzenia Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 5 listopada 1962 r. w sprawie wytycznych co do wprowadzenia opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste terenów w miastach i osiedlach (M.P. Nr 83, poz. 389), że użytkownik wieczysty będzie uiszczał opłaty roczne obniżone o 50 %, zachowuje moc wiążącą pod rządem obecnie obowiązującej ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. Nr 115, poz. 741), w sytuacji kiedy cel ustanowienia użytkowania wieczystego został zrealizowany i nie uległ zmianie, ale oświadczenie właściciela gruntu o wypowiedzeniu opłaty rocznej kwestionowane w sprzeciwie od orzeczenia Samorządowego Kolegium Odwoławczego przed sądem powszechnym poprzedzone było wcześniejszymi wypowiedzeniami opłaty rocznej bez przewidzianego umową jej obniżenia?”

podjął uchwałę:

Obniżenie opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego o 50 % ustalone w umowie o oddanie gruntu w użytkowanie wieczyste, zawartej w czasie obowiązywania ustawy z dnia 14 lipca 1961 r. o gospodarce terenami w

miastach i osiedlach (Dz.U. Nr 32, poz. 159 ze zm.), zachowuje skuteczność także pod rządem obecnie obowiązującej ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. z 2000 r., Nr 46, poz. 543 ze zm.), dopóki umowa stron w tym zakresie nie zostanie skutecznie zmieniona.

*(uchwała z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZP 23/04, M. Sychowicz,
J. Frąckowiak, I. Koper)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Okręgowy w Krakowie postanowieniem z dnia 12 maja 2004 r., II Cz 428/04, zagadnienia prawnego:

„W jakiej wysokości stosownie do rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753, z późniejszymi zmianami) należy pobrać opłatę sądową za wpis własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego w księdze wieczystej – na rzecz osób, które nabyły to prawo nie od spółdzielni mieszkaniowej – czy na podstawie § 31 pkt. 2 piątą część wpisu stosunkowego, czy też w oparciu o § 33 pkt 3 dwudziestą część wpisu stosunkowego?”
podjął uchwałę:

Od wniosku o wpis w księdze wieczystej własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego, nabytego na podstawie umowy od członka spółdzielni, pobiera się wpis w wysokości określonej w § 31 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 ze zm.).

*(uchwała z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZP 29/04, M. Sychowicz,
J. Frąckowiak, I. Koper)*

*

Sąd Najwyższy po rozstrzygnięciu przedstawionego przez Sąd Apelacyjny w Warszawie postanowieniem z dnia 24 lutego 2004 r., VI ACa 728/03, zagadnienia prawnego:

„Czy w świetle przepisu art. 896 k.c. zachodzi przypadek niewykonania darowizny w sytuacji gdy darczyńca przenosi na obdarowanego spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego a osoba ta nie składa oświadczenia (deklaracji) o przystąpieniu do spółdzielni?”
podjął uchwałę:

Złożenie przez obdarowanego deklaracji o przyjęciu w poczet członków spółdzielni mieszkaniowej nie należy do wykonania darowizny (art. 896 k.c.) spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego.

*(uchwała z dnia 24 czerwca 2004 r., III CZP 30/04, M. Sychowicz,
J. Frąckowiak, I. Koper)*

ZAGADNIENIA PRAWNE

PRZEDSTAWIONE DO ROZSTRZYGNIĘCIA

III CZP 37/04

Czy ubezwłasnowolnionemu przysługuje uprawnienie do zgłoszenia wniosku o wszczęcie postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia?

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2004 r., III CZP 4/04, M. Kocon, T. Domińczyk, I. Koper)

Sąd Najwyższy szeroko omówił dotychczasowe wypowiedzi judykatury i piśmiennictwa w zakresie przedstawionego zagadnienia, zwracając uwagę na rozbieżności poglądów. Wskazał, że postępowanie o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia zostało unormowane w kodeksie postępowania wprawdzie jedynie w szczątkowej postaci (art. 559 k.p.c., ponadto ewentualnie art. 560 k.p.c.), niemniej jednak brak normy prawnej, która by jednoznacznie przyznawała ubezwłasnowolnionemu legitymację czynną do wszczęcia tego postępowania. Rozważając racje przemawiające za i przeciwko uznaniu legitymacji ubezwłasnowolnionego do wszczęcia postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia Sąd Najwyższy, zwracając uwagę na brak bezpośrednich argumentów nawiązujących do wykładni przepisów kodeksu postępowania cywilnego o ubezwłasnowolnieniu, pozwalających jednoznacznie odpowiedzieć na przedstawione zagadnienie, podkreślił potrzebę poszukiwania nowych dyrektyw wykładni uwzględniających aksjologię obecnego systemu prawnego i jego uregulowania o bardziej fundamentalnym znaczeniu.

Uwzględnienie prokonstytucyjnej wykładni przepisów kodeksu postępowania cywilnego w zakresie postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia skłania, zdaniem Sądu Najwyższego, do wniosku, iż pogląd wyrażony w uchwale z dnia 10 listopada 1969 r. III CZP 56/69 (OSNCP 1970, nr 7-8, poz. 118), mającej moc zasady prawnej, powinien zostać poddany weryfikacji w kierunku przyznania ubezwłasnowolnionemu legitymacji do wszczęcia postępowania przewidzianego w art.

559 k.p.c. Gdyby podzielić to stanowisko, wówczas należałoby uznać, że ubezwłasnowolniony nie tylko ma legitymację do wszczęcia postępowania o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia, ale ponadto ma w tym zakresie zdolność procesową, a więc może złożyć samodzielnie wniosek o wszczęcie wymienionego postępowania, także wbrew woli swego przedstawiciela ustawowego. Zatwierdzenie przez tego przedstawiciela czynności w postaci złożenia wniosku nie byłoby konieczne. W przeciwnym razie przyznanie legitymacji ubezwłasnowolnionemu do wszczęcia postępowania na podstawie art. 559 k.p.c. nie miałoby praktycznego znaczenia.

M.D.

*

III CZP 38/04

Czy w razie przeniesienia przez dotychczasowych współwłaścicieli swych udziałów w nieruchomości wspólnej na siebie jako współników spółki cywilnej, pobiera się od wniosku o wpis w księdze wieczystej opłatę stałą, określoną w § 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154 poz. 753 z późn. zm.) czy opłatę stosunkową, określoną w § 31 pkt 1 rozporządzenia?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 13 maja 2004 r., II Cz 199/04, J. Bartela, G. Kobus, B. Nowicka)

W ocenie Sądu Okręgowego, aby odpowiedzieć na przedstawione pytanie, rozważenia wymaga, czy podstawą prawną ustalenia jest ogólny przepis § 27 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych, czy § 31 pkt 1 nakazujący pobieranie piątej części wpisu stosunkowego od wniosku o wpis prawa własności, jeżeli przepis szczególny nie stanowi inaczej, czy też może w drodze analogii przepis § 29 pkt 4 tego rozporządzenia. Istotną kwestią wydaje się być w tym względzie okoliczność, czy prawa właścicieli były już wpisane w księdze wieczystej czy też nie, albowiem ustawodawca różnicuje wysokość wpisów od konkretnie przewidzianych czynności procesowych przy zastosowaniu między innymi tego kryterium.

*

III CZP 39/04

Czy po wejściu w życie ustawy z 12 grudnia 2003 r. o zaliczaniu na poczet ceny sprzedaży albo opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa wartości nieruchomości pozostawionych poza obecnymi granicami państwa polskiego (Dz.U. Nr 6, poz. 39) dopuszczalna jest droga sądowa w sprawach o ustalenie (art. 189 k.p.c.), że powód bądź jego poprzednik prawny pozostawili poza obecnymi granicami państwa nieruchomość, do której przysługiwało im prawo własności?

(postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 kwietnia 2004 r., I ACa 1310/03, J. Kremer, M. Romańska, H. Nowicka de Poraj)

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny omówił szczegółowo dotychczasowe poglądy orzecznictwa w zakresie przedstawionego zagadnienia na tle zmieniających się regulacji prawnych. Wskazał, że w okresie obowiązywania ustawy o gospodarce terenami w miastach i osiedlach ukształtowało się w judykaturze Sądu Najwyższego zapatrywanie, że w sprawach o zaliczenie mienia pozostawionego za granicą na pokrycie opłat za użytkowanie wieczyste lub ceny sprzedaży nieruchomości istnieje wyłącznie droga administracyjna. Powództwo takie było uznawane również za niedopuszczalne, ponieważ miało zmierzać do ustalenia faktu nie zaś ustalenia prawa lub stosunku prawnego. To stanowisko utrzymane zostało także po wejściu w życie art. 88 ustawy o gospodarce gruntami oraz wydanego na mocy delegacji ust. 5 tego artykułu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 września 1985 r. w sprawie zaliczenia wartości mienia pozostawionego za granicą na poczet opłat za użytkowanie wieczyste lub na pokrycie ceny sprzedaży działki budowlanej i położonych na niej budynków.

Po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 10 czerwca 1987 r., stwierdzającym, że przepisy § 5 ust. 1 i 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16 września 1985 r. są niezgodne z art. 88 ust. 5 ustawy o gospodarce gruntami oraz art. 75 k.p.a. Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 17 grudnia 1987 r.,

III CZP 68/87 przyjął, że w świetle art. 88 ust. 5 cytowanej ustawy oraz § 5 rozporządzenia z dnia 16 września 1985 r. osoba zainteresowana realizacją uprawnień oznaczonych w art. 88 u.g.g. może w drodze powództwa z art. 189 k.p.c. żądać ustalenia, że pozostawiła majątek nieruchomy na terenach nie wchodzących w skład obecnego obszaru państwa.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, pogląd wyrażony w tej uchwale jest aktualny także pod rządami ustawy z dnia 12 grudnia 2003 r., albowiem w interesie powoda leży ustalenie nie tylko samego faktu pozostawienia mienia, lecz również ustalenie, że do tego mienia przysługiwało mu prawo własności, a więc byłoby to żądanie ustalenia istnienia stosunku prawnego – stosunku własności. Takie postępowanie nie kolidowałoby z postępowaniem administracyjnym, gdyż miałyby wobec niego charakter prejudycjalny. W tej sytuacji wynik postępowania sądowego zależy od wykazania przez powoda interesu prawnego w uzyskaniu orzeczenia ustalającego prawo. Jak jednak zauważył Sąd Apelacyjny, jeżeli powód będzie chciał uzyskać orzeczenie jako przesłankę wydania korzystnej decyzji administracyjnej, to przy przyjęciu, że w postępowaniu administracyjnym orzeczenie sądowe nie może być dowodem albo powód dysponuje dokumentami, czy też innymi dowodami, na podstawie których organ administracyjny jest obowiązany poczynić samodzielne ustalenia, wydaje się, że powód nie ma interesu prawnego w wytoczeniu sprawy o ustalenie prawa własności do pozostawionego mienia.

M.D.

*

III CZP 40/04

Czy przepisy art. 826 § 1 i 2 k.c. znajdują zastosowanie w sytuacji, w której, wbrew zawartej w ogólnych warunkach ubezpieczenia pojazdów od kradzieży klauzuli, ubezpieczający lub kierowca nie zawiadomił w terminie zakładu ubezpieczeń o kradzieży pojazdu?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 1 marca 2004 r., VI Ga 1/04, J. Naworski, M. Białocerkiewicz, R. Owczarzak)

Sąd Okręgowy wskazał na istniejące w orzecznictwie rozbieżności. W wyroku z dnia 23 października 2002 r., II CKN 992/00 Sąd Najwyższy stwierdził, że nie ma żadnych argumentów jurydycznych dla przyjęcia poglądu, zgodnie z którym warunkiem zastosowania sankcji odmowy wypłaty odszkodowania ubezpieczeniowego w przypadku naruszenia powinności zawiadomienia ubezpieczyciela o wypadku jest istnienie winy kwalifikowanej w postaci rażącego niedbalstwa. W wyroku z dnia 16 czerwca 2000 r., IV CKN 61/00 Sąd Najwyższy podkreślił, że wynikający z umowy ubezpieczenia autocasco obowiązek niezwłocznego zawiadomienia ubezpieczyciela o szkodzie spowodowanej kradzieżą samochodu nie ma na celu spełnienia obowiązków ubezpieczającego wynikających z art. 826 k.c. Stąd przepis ten odnosi się do innych sytuacji niż mających miejsce „w razie zajścia wypadku” i w rezultacie podejmowanie działań określonych w art. 826 § 1 k.c. dotyczy tylko sytuacji, kiedy szkoda polega na utracie mienia. Z kolei w wyroku z dnia 5 września 2001 r., I CKN 31/99, Sąd Najwyższy wyraził stanowisko, że obowiązek powiadomienia ubezpieczyciela mieści się w ramach szeroko pojmowanego współdziałania stron ubezpieczenia. Analiza przepisu art. 826 k.c. skłania do wniosku, że wolą ustawodawcy jest, aby ubezpieczony tak samo zachował się w innych niż wymienione w nim przykładowo sytuacjach, innymi słowy, by współdziałał z ubezpieczycielem, stwarzając realną szansę ograniczenia świadczenia ubezpieczeniowego. Z tych względów uzasadnione jest stosowanie sankcji z art. 826 § 2 k.c. także do niewykonania obowiązku powiadomienia ubezpieczyciela w oznaczonym terminie o kradzieży pojazdu.

Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że przedstawione zagadnienie budzi kontrowersje także w orzecznictwie sądów niższych instancji i wypowiedziach piśmiennictwa. Wątpliwości potęguje przepis art. 818 k.c., traktując kwestię skutków zaniechania zawiadomienia ubezpieczyciela o wypadku odrębnie od obowiązku ubezpieczającego działania w celu zmniejszenia szkody.

M.D.

*

Czy w świetle art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r.- Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm.) ogłoszenie upadłości spółki jawnej uzasadnia uwzględnienie wniosku wspólnika o ogłoszenie jego upadłości także wówczas, gdy wierzyciele spółki nie domagali się zaspokojenia od niego swoich wierzytelności?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 13 maja 2004 r., VI Gz 74/04, J. Naworski, Z. Krepski, R. Owczarzak)

Jak zauważył Sąd Okręgowy, mimo braku wyraźnej regulacji w obowiązującym prawie upadłościowym i naprawczym dla ogłoszenia upadłości wspólnika osobowej spółki handlowej konieczne jest zaistnienie przesłanek upadłości po jego stronie. Jednak zdaniem Sądu Okręgowego, subsydiarna odpowiedzialność wspólnika nie oznacza, że wierzyciel nie może dochodzić roszczeń przedtem, zanim egzekucja z majątku wspólnego okaże się bezskuteczna. Z art. 31 § 2 k.s.h. wynika, że subsydiarna odpowiedzialność wspólnika nie stanowi przeszkody do wniesienia powództwa przeciwko wspólnikowi, zanim egzekucja z majątku spółki okaże się bezskuteczna. Inaczej niż w przypadku innych ułomnych osób prawnych subsydiarna odpowiedzialność wspólników spółki osobowej materializuje się na etapie egzekucji.

Zgodnie z art. 22 § 2 k.s.h. za zobowiązania spółki jawnej wspólnik odpowiada majątkiem osobistym bez ograniczenia, solidarnie z pozostałymi wspólnikami oraz ze spółką oraz subsydiarnie. Jest to odpowiedzialność za dług spółki, a nie za dług własny. Sąd Okręgowy wskazał, że wprawdzie kodeks spółek handlowych nie recypował art. 85 § 1 zdanie drugie k.h., który stanowił, że zasada osobistej i solidarnej odpowiedzialności wspólnika obowiązuje także w razie upadłości spółki, lecz przyjmuje się w piśmiennictwie, że odrębność podmiotowa spółki i wspólników oraz wtórny charakter ich odpowiedzialności za zobowiązania spółki przemawia za przyjęciem, że roszczenia wierzycieli mogą być dochodzone wobec wspólników i zaspokojone z ich majątku osobistego również po ogłoszeniu upadłości spółki. W związku z tym nie istnieją więc przeszkody do domagania się przez wierzycieli spółki od wspólników zaspokojenia wymagalnych zobowiązań spółki zanim jeszcze egzekucja z majątku spółki nie jest bezskuteczna.

Oznacza to, że na gruncie art. 11 Prawa upadłościowego i naprawczego o niewypłacalności wspólnika spółki jawnej decyduje nie stan niewypłacalności spółki,

lecz przesłanka określona w tym przepisie, dotycząca konkretnego wspólnika. W rezultacie, jak stwierdził Sąd Okręgowy, ogłoszenie upadłości wspólnika spółki jawnej jest możliwe tylko wówczas, gdy nie wykonuje on swoich wymagalnych zobowiązań, co ma miejsce wówczas, gdy wspólnik mimo żądania wierzycieli, nie zaspokaja wymagalnych zobowiązań spółki. W przypadku gdy wierzyciele spółki nie żądali zaspokojenia swoich wierzytelności przez wspólnika, nie może być mowy o jego niewypłacalności, mimo istnienia stanu niewypłacalności spółki.

M.D.

*

III CZP 42/04

Czy roszczenie o zapłatę odsetek za opóźnienie w zapłacie ceny wynikającej z umowy sprzedaży zawartej w zakresie działalności przedsiębiorstwa (art. 554 k.c.) przedawnia się w takim terminie jak świadczenie główne?

(postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2004 r., V CK 445/03, L. Walentyłowicz, T. Bielska-Sobkowicz, J. Górowski)

Sąd Najwyższy omówił dotychczasowe poglądy judykatury, podkreślając, że pogląd, iż odsetki są świadczeniem okresowym został ugruntowany w orzecznictwie. Dopiero w ostatnich latach pojawiły się także głosy, że odsetki za opóźnienie mają charakter świadczenia jednorazowego, albowiem nie są płacone wierzycielowi w regularnych odstępach czasu, lecz na jego żądanie, zgłaszane najczęściej po ustaniu opóźnienia. Sąd Najwyższy wskazał, że z analizy wyrażanych w tym zakresie zapatrywań wynika, iż występują poważne argumenty przemawiające zarówno za przyjęciem stanowiska, że omawiane świadczenie ma charakter okresowy, jak i poglądu, że chodzi w takiej sytuacji o świadczenie jednorazowe.

Po szczegółowym przedstawieniu racji przemawiających za przeciwnymi rozwiązaniami Sąd Najwyższy, podsumowując swoje rozważania, stwierdził, że powstałe przy interpretacji art. 118 k.c. i art. 554 k.c. poważne wątpliwości co do ich prawidłowej wykładni wynikają z odmiennego podejścia do swobody wyboru dyrektyw interpretacyjnych oraz preferowanych wartości potrzebnych do ich stosowania. Są one

także wynikiem rozbieżności w teorii oraz faktu, że w przeciwieństwie do kodeksu zobowiązań (art. 282 k.z.) w kodeksie cywilnym nie ma szczegółowego uregulowania dotyczącego przedawnienia odsetek za opóźnienie. Z tego względu celowym jest ukierunkowanie linii orzecznictwa przez podjęcie uchwały w składzie powiększonym.

M.D.

*

III CZP 43/04

Czy w przypadku złożenia wniosku o wydanie kserokopii protokołu rozprawy należy, na podstawie § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 15 listopada 1996 r. w sprawie opłat kancelaryjnych w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 139, poz. 650 z roku 1996 ze zm.) pobrać opłatę kancelaryjną w wysokości 6 zł za każdą stronicę wydanego dokumentu, czy też - na podstawie § 1 ust. 1a wymienionego rozporządzenia - w wysokości 1 zł?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 25 maja 2004 r., II Cz 105/04, I. Wiszniewska, G. Liksza-Zielińska, E. Skotarczak)

Sąd Okręgowy wskazał, że zasadnicze znaczenie dla zastosowania stawki z § 1 ust. 1a cytowanego w pytaniu rozporządzenia ma ustalenie, że odrębne przepisy zezwalają na wydanie żądanej kserokopii. W postępowaniu cywilnym strony i uczestnicy zgodnie z art. 9 zdanie drugie k.p.c. mają prawo przeglądać akta sprawy i otrzymywać odpisy lub wyciągi z tych akt. Jednakże ani art. 9 k.p.c., ani pozostałe przepisy kodeksu postępowania cywilnego, ani też przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych wprost nie przewidują wydawania kserokopii dokumentów, a do zastosowania stawki opłaty kancelaryjnej z § 1 ust. 1a wymienionego rozporządzenia taka podstawa musi istnieć. Stąd też ze względu na to, że w postępowaniu karnym ustawodawca umożliwił stronie uzyskanie kserokopii protokołu, a w postępowaniu cywilnym przyznał prawo przeglądania akt sprawy oraz otrzymywania z nich odpisów i wyciągów, a ponadto w cytowanym rozporządzeniu przewidział możliwość wydawania kserokopii dokumentów z akt sprawy, zdaniem Sądu Okręgowego, powstaje pytanie o możliwość zastosowania w tej sprawie wykładni celowościowej i rozstrzygnięcia, czy celem regulacji § 1 ust. 1 a

rozporządzenia było właśnie umożliwienie uzyskiwania kserokopii dokumentów z akt za opłatą kancelaryjną po 1 zł za stronę.

M.D.

*

III CZP 44/04

Czy za klauzulę wykonalności zamieszczoną na bankowym tytule egzekucyjnym, któremu wcześniej Sąd postanowieniem nadał klauzulę wykonalności, pobiera się opłatę kancelaryjną, zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy z 13.VI.1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002, Nr 9, poz. 88 z późn. zm.) i § 1 ust. 1 rozporządzenia Min. Spraw. z 15.XI.1996 r. w sprawie wysokości opłat kancelaryjnych... (Dz.U. Nr 139, poz. 650 z późn. zm.) niezależnie od uprzedniego pobrania od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności opłaty wpisu stosunkowego, o której mowa w § 54 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 grudnia 1996 r. w sprawie określenia wysokości wpisów w sprawach cywilnych (Dz.U. Nr 154, poz. 753 z późn. zm.)?

(postanowienie Sądu Okręgowego w Jeleniej Górze z dnia 3 czerwca 2004 r., II Cz 293/04, R. Kuźnicki, J. Kwapiszewska, A. Mikuliszyn)

W ocenie Sądu Okręgowego, wykładnia językowa cytowanego w pytaniu przepisu art. 38 u.k.s.c. prowadzi raczej do wniosku, że opłatę kancelaryjną pobiera się za sądową klauzulę wykonalności nadaną każdemu tytułowi egzekucyjnemu niezależnie od tego, czy pochodzi od sądu, czy też nie. Sąd Okręgowy wskazał jednak, że z przepisów regulujących problematykę postępowania klauzulowego można wyprowadzić wniosek, że postępowanie to ma zarówno charakter zwykły obejmując tytuły egzekucyjne pochodzące od sądu, jak i szczególny, dotyczący tytułów egzekucyjnych, które od sądu nie pochodzą. W postępowaniu zwykłym sąd nie wydaje oddzielnego postanowienia o nadaniu klauzuli wykonalności, natomiast w pozostałych przypadkach sąd orzeka postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu, a następnie po zamieszczeniu na tytule

egzekucyjnym wypisu sentencji tego postanowienia zamieszcza poniżej klauzulę wykonalności.

Może budzić wątpliwość, czy nie występują tu dwie czynności sądu, uzasadniające pobranie dwóch różnych opłat. Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że w postępowaniu szczególnym sąd, jeśli chodzi o bankowe tytuły egzekucyjne, bada również m.in. czy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z czynności bankowej dłużnika i czy dłużnik złożył pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji. Można zatem twierdzić, że w tego rodzaju sprawach sąd w pierwszej kolejności orzeka, czy bankowy tytuł egzekucyjny nadaje się do wykonania w egzekucji sądowej, czemu daje wyraz w oddzielnym postanowieniu i dopiero po pozytywnym rozstrzygnięciu nadaje klauzulę wykonalności. W tej sytuacji uzasadnione byłoby stanowisko, że w tego rodzaju sprawach chodzi w istocie o dwie różne czynności sądu, z którymi ustawa wiąże obowiązek pobrania dwóch różnych opłat.

M.D.

GLOSY

prawo cywilne materialne

Artykuł 97 k.c. może mieć zastosowanie do osób podpisujących w imieniu banku umowę kredytową.

(wyrok z dnia 14 maja 2002 r., V CKN 1031/00, Z. Strus, T. Bielska-Sobkowicz, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2003, nr 5, poz. 66; BSN 2002, nr 11, s. 12; IC 2002, nr 11, s. 36; Pr.Bank. 2003, nr 1, s. 39; R.Pr. 2003, nr 3, s. 119)

Glosa

Piotra Bielskiego, Rejent 2004, nr 5, s. 131

Glosator zaaprobował pogląd wyrażony w tezie glosowanego wyroku. Podzielił również za Sądem Najwyższym zapatrywanie, że sąd apelacyjny dowolnie przyjął, iż wartość czynności prawnej i tryb zawierania umowy kredytu wyłączają zastosowanie do tej umowy przesłanek z art. 97 k.c.

Autor przedstawił trzy hipotetyczne sytuacje, w których mogło dojść do podpisania przez dyrektora oddziału banku oraz naczelnika wydziału kredytów umowy kredytu.

Pierwsza – dyrektor i naczelnik mogli podpisać przygotowany przez inspektora kredytowego i podpisany przez kredytobiorcę projekt umowy w swoich gabinetach; w tej sytuacji nie można byłoby uznać, że spełnione zostały warunki zastosowania art. 97 k.c.

Druga sytuacja – po uprzednim przygotowaniu całej dokumentacji w pomieszczeniu przeznaczonym do obsługi klientów, podpisanie umowy następuje w gabinecie dyrektora (naczelnika wydziału kredytów), do którego zapraszany jest kredytobiorca. W tym przypadku autor wskazał na konieczność ustalenia, czy gabinet naczelnika wydziału kredytów spełnia funkcje lokalu, o którym mowa w art. 97 k.c. (gabinetu dyrektora nie można uznać za lokal zorganizowany w celu obsługi publicznego). Stwierdził, że gdyby okazało się, iż gabinet naczelnika jest lokalem, w którym zwyczajowo zawiera się umowy kredytu, można byłoby uznać za spełnione

warunki określone w art. 97 k.c., ale też w sytuacji, gdyby takiego zwyczaju w danym banku nie było, zastosowanie powyższego przepisu byłoby wykluczone.

W trzeciej sytuacji, po przygotowaniu całej dokumentacji i podpisaniu projektu umowy przez kredytobiorcę, dyrektor oddziału banku i naczelnik wydziału kredytów pojawiają się w pomieszczeniu przeznaczonym do obsługi klientów i podpisują umowę. W tym przypadku autor stwierdził, że można rozpatrywać zastosowanie art. 97 k.c.

W dalszej części glosy, autor odniósł się do problemu reprezentacji banku. Podniósł, że dyrektor oddziału banku, księgowy, czy naczelnik wydziału kredytów to funkcje sprawowane wewnątrz struktury organizacyjnej banku i pozostające bez znaczenia dla zasad reprezentacji banku. Jeżeli osoby te zostały upoważnione do zawierania umów w imieniu banku, to występują wtedy jako pełnomocnicy lub prokurenci, a nie jako pełniący wskazane wyżej funkcje. Glosator przychylił się do stanowiska Sądu Najwyższego, że prokurent, czy pełnomocnik dokonujący czynności prawnej w cudzym imieniu powinien ujawnić swoje umocowanie, z czego jednak nie można wyprowadzać zasady, zgodnie z którą w braku wyraźnego oświadczenia wchodzi w grę działanie organu.

Autor w konkluzji stwierdził, że aprobowany w tezie pogląd sformułowany został w taki sposób, iż nie wyklucza przedstawionych w glosie hipotetycznych sytuacji, w których zastosowanie art. 97 byłoby wyłączone. Podniósł także, że okoliczności przedstawione w uzasadnieniu orzeczenia nie pozwalają na jednoznaczne przesądzenie, czy zastosowanie art. 97 k.c. w konkretnym przypadku było możliwe.

Glosowany wyrok uwzględnił M. Gocłowski w „Przeglądzie orzecznictwa” (PPH 2003, nr 12, s. 43), natomiast glosę opracował K. Topolewski (MoP 2003, nr 21, s. 1001; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 1, s. 38).

E.S.

*

**Naruszenie prawa do wizerunku osoby fizycznej (art. 23 k.c.)
następowałyby wówczas, gdyby opublikowana w prasie bez zgody tej osoby
fotografia wykonana było w sposób umożliwiający identyfikację tej osoby.**

teza w „Izbie Cywilnej”:

Naruszenie prawa do wizerunku osoby fizycznej następuje tylko wówczas, gdy opublikowana bez zgody tej osoby fotografia umożliwia jej identyfikację (art. 23 k.c.).

(wyrok z dnia 27 lutego 2003 r., IV CKN 1819/00, M. Bączyk, T. Domińczyk, M. Grzelka, OSP 2004, nr 6, poz. 75, IC 2003, nr 10, s. 33)

Glosa

Jana Bleszyńskiego, OSP 2004, nr 6, poz. 75.

Zdaniem autora, należy odróżnić wizerunek pokrzywdzonego od okoliczności pozwalających na jego identyfikację, wizerunek jest bowiem zespołem charakterystycznych cech fizycznych osoby, pozwalających na uzyskanie wyobrażenia o jej wyglądzie. Synonimem terminu „wizerunek” jest podobizna osoby fizycznej, bez względu na sposób jej ukazania (np. w postaci fotografii lub utworu plastycznego). Czym innym natomiast jest wskazanie pewnych cech pozwalających na wywołanie skojarzenia z określoną osobą (np. karykatura).

Autor zasadniczo zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, z tym jednak zastrzeżeniem, że do cech pozwalających na identyfikację osoby nie zaliczył elementów ubioru, takie bowiem szerokie rozumienie wizerunku stawia znak równości pomiędzy rozpoznawalnością a wizerunkiem. To rozróżnienie ma istotne znaczenie, gdyż jedynie wykorzystanie wizerunku bez zezwolenia uprawnionego stanowi naruszenie dobra osobistego.

Autor przypomniał regułę rozkładu ciężaru dowodu w przypadku naruszenia dobra osobistego i przesłanki dochodzenia zadośćuczynienia. Podkreślił, że pomimo iż art. 448 k.c. nie odwołuje się do bezprawności, to na podstawie ogólnych reguł kodeksowych i zestawienia z art. 24 k.c. należy tę bezprawność wykazać. Jego zdaniem, nie należy jednak udowadniać winy, przepisy o dobrach osobistych odnoszą się bowiem do ochrony prawa podmiotowego bezwzględne, które ze swej istoty powinno doznawać ochrony obiektywnej przed bezprawnymi naruszeniami. Zarówno art. 448 k.c., jak i 24 k.c. zawierają specyficzne reguły w związku ze specyfiką krzywdy, tj. niemożności dokonania jej wyceny w pieniądzu ze względu na jej niematerialny charakter oraz niemożność doprowadzenia do stanu, który by istniał, gdyby do naruszenia nie doszło.

*

W razie równoległego wpłynięcia dwóch zasługujących na uwzględnienie w świetle art. 46 ust. 1 ustawy o księgach wieczystych i hipotece (obecnie art. 626⁶ k.p.c.) wniosków o wpis prawa własności na rzecz różnych nabywców z dwóch umów sprzedaży, dotyczących tej samej nieruchomości, o kolejności rozpoznawania wniosków powinna rozstrzygać kolejność zawarcia umów przenoszących własność.

teza w OSNC:

W razie złożenia w tym samym dniu dwóch wniosków o wpis prawa własności na rzecz różnych nabywców, na podstawie różnych umów sprzedaży dotyczących tej samej nieruchomości, o kolejności rozpoznania wniosków rozstrzyga chwila zawarcia tych umów.

(postanowienie z dnia 4 kwietnia 2003 r., III CKN 1302/00, J. Frąckowiak, M. Grzelka, K. Zawada, OSNC 2004, nr 6, poz. 102; OSP 2004, nr 6, poz. 77; BSN 2003, nr 10, s. 10; NPN 2004, nr 1, s. 59)

Glosa

Stanisława Rudnickiego, OSP 2004, nr 6, poz. 77

Autor podzielił pogląd Sądu Najwyższego.

W stanie faktycznym sprawy do sądu wieczystoksięgowego wpłynęły pocztą równocześnie dwa wnioski o wpis własności różnych nabywców, z którymi wpisany właściciel zawarł w różnym czasie dwie umowy sprzedaży nieruchomości. Sąd uznał prawidłowo, że przedmiotem ujawnienia musi być prawo powstałe wcześniej, a wniosek późniejszego nabywcy podlega oddaleniu ze względu na to, że w dniu nabycia zbywca nie był już właścicielem nieruchomości.

Autor nie podzielił natomiast argumentu Sądu Najwyższego, że zasada *nemo plus iuris in alium trasfere potest quam ipse habet* nie ma zastosowania w przypadku badania w postępowaniu wieczystoksięgowym materialnoprawnej skuteczności umowy sprzedaży. Jego zdaniem, wchodzi to w zakres kognicji sądu

wieczystoksięgowego, natomiast sąd ten nie jest uprawniony do rozstrzygania sporów i dokonywania ustaleń, czy nabywcę chroniła rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych i jaki wpływ na ważność umowy miała świadomość nabywców, że zbywca zawarł wcześniej umowę przedwstępną sprzedaży nieruchomości z wnioskodawczynią.

Ł.P.

*

Jeżeli dziennikarz, działając w obronie interesu społecznie uzasadnionego, zachował szczególną staranność i rzetelność przy zbieraniu i wykorzystaniu materiału prasowego (art. 12 ust. 1 pkt 1 Prawa prasowego), jego opublikowanie nie jest działaniem bezprawnym (art. 24 § 1 k.c.) także wtedy, gdy okaże się, że materiał ten zawiera informacje nieprawdziwe.

(wyrok z dnia 14 maja 2003 r., I CKN 463/01, T. Wiśniewski, M. Sychowicz, M. Wysocka; OSP 2004, nr 2, poz. 22; BSN 2003, nr 11, s. 11)

Glosa

Waldemara Gontarskiego, Gazeta Sądowa 2004, nr 4, s. 35

Glosator stwierdził, że teza omawianego orzeczenia jest zgodna z orzecznictwem Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jednak pogląd o prawie dziennikarza do błędu pozostaje w sprzeczności z częścią wcześniejszego orzecznictwa Sądu Najwyższego.

Autor przypomniał, że dziennikarza obowiązuje tzw. prawda kierunkowa; ma on obowiązek, przez realizację szczególnej staranności i rzetelności, dążyć do ustalenia prawdy materialnej, tj. prawdy pojmowanej jako zgodność opisu z rzeczywistością. Jego zdaniem, domaganie się dowodu prawdy od dziennikarza przestrzegającego zasad szczególnej staranności jest nie do przyjęcia na gruncie racjonalnego ustawodawcy.

Komentator dostrzegł analogię między zawodem dziennikarza i zawodem lekarza lub sędzią orzekającym w sądzie pracy. Zwrócił uwagę, że prawo medyczne zobowiązuje lekarzy nie do wyleczenia pacjenta, lecz do zachowania właśnie

należytej staranności w działaniu nakierowanym na ten skutek. Z kolei sędzia, dysponujący potężnym aparatem badawczym, może napotykać na granice poznania i nie ustalić prawdy obiektywnej. W związku z tym – w ocenie autora – nie można żądać ustalenia takiej prawdy od dziennikarza.

Glosator powtórzył za Sądem Najwyższym, że dziennikarz przestrzegający wymogów art. 12 ust. 1 pkt 1 Prawa prasowego nie ma obowiązku przeprowadzenia dowodu prawdy. W sytuacji, w której poda nieprawdę i przez to naruszy czyjeś dobra osobiste, będzie mógł się powoływać na prawo do błędu nieodpartego i uniknie odpowiedzialności prawnej. Osoba dotknięta wypowiedzią zawartą w publikacji prasowej może domagać się jedynie od redaktora naczelnego zamieszczenia sprostowania lub odpowiedzi i to po spełnieniu przez sprostowanie lub odpowiedź wymagań zawartych w art. 31 i następnym Prawa prasowego.

Autor na zakończenie wskazał, że Prawo prasowe umożliwia wystąpienie z wnioskiem o zamieszczenie odpowiedzi, gdy jest ona reakcją na wypowiedź naruszającą cześć danej osoby zarówno w rozumieniu prawa cywilnego, jak i karnego. Ustawodawca w sposób jednolity wyłączył odpowiedzialność cywilną i karną, po spełnieniu okoliczności przewidzianych w art. 41 Prawa prasowego. Stwierdził, że w związku z jednolitą bezprawnością przy ochronie czci, w postępowaniu cywilnym i karnym analogicznie przedstawia się ciężar dowodu – przepisy art. 24 k.c. i art. 213 k.k. sprawiają, że na pozwanym i oskarżonym spoczywa ciężar dowodu w zakresie prawdziwości.

Należy nadmienić, że glosowany wyrok doprowadził do rozbieżności w orzecznictwie Sądu Najwyższego, które zostały przedstawione w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 2, s. 38. Glosy do powyższego orzeczenia opracowali również Z. Radwański (OSP 2004, nr 2, s. 22; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 3, s. 25), T. Grzeszak (PPH 2004, nr 3, s. 55; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 4, s. 32) oraz R. Tymiec, PiP 2004, nr 4, s. 120; *vide* omówienie w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 5, s. 31).

E.S.

Możliwy jest przelew nabytej w drodze przetargu wierzytelności o nabycie lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości na rzecz innej osoby, która również brała w przetargu udział i została ustalona współnabywcą.

(wyrok z dnia 27 czerwca 2003 r., IV CKN 302/01, T. Bielska-Sobkowicz, J. Frąckowiak, H. Wrzeszcz, OSP 2004, nr 6, poz. 77, BSN 2003, nr 12, s. 16; NPN 2004, nr 1, s. 59; PUG 2004, nr 3, s. 30)

Glosa

Wojciecha Kocota, OSP 2004, nr 6, poz. 77

Przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego była kwestia charakteru prawnego uprawnienia do zawarcia umowy sprzedaży z takiej wierzytelności wynikającego oraz ustalenia zakresu swobody przekształceń podmiotowych po stronie wierzytelności o zawarcie umowy sprzedaży lub oddania w użytkowanie wieczyste nieruchomości uzyskanej przez osobę ustaloną jako nabywca w trybie przetargowym.

Autor szeroko omówił skutki prawne wyboru oferty w przepisach ustawy o gospodarce nieruchomościami i w kodeksie cywilnym. Podkreślił, że umowa przedwstępna zawarta w chwili zamknięcia przetargu i ogłoszenia danych nabywcy, pomimo tego, że nie czyni zadość wymaganiami, o których mowa w art. 390 § 2 k.c., wywołuje na mocy szczególnych przepisów ustawy o gospodarce nieruchomościami skutek silniejszy w postaci uzyskania przez zwycięzcę roszczenia o zawarcie umowy, natomiast w przypadku uchylenia się wybranego nabywcy od zawarcia umowy ogłaszającemu przetarg pozostaje jedynie prawo zachowania wadium.

Nabywcy wskazanemu przez komisję przetargową przysługuje skuteczna wierzytelność o zawarcie umowy sprzedaży nieruchomości w prawem przewidzianej formie. Prawo to ma charakter majątkowy, stąd też może być samodzielny przedmiotem obrotu. Przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami nie zawierają ograniczeń w przenoszeniu tej wierzytelności, a art. 41 mówi jedynie o obowiązku stawienia się osoby ustalonej jako nabywca w miejscu i w terminie określonym w zawiadomieniu. Z tego przepisu nie wynika, że organizator przetargu musi zawierać umowę z nabywcą wymienionym w protokole przetargowym. Nabywca może wskazać osobę na którą przelał swoją wierzytelność.

Glosator przypomniał, że w polskiej i obcej doktrynie dopuszcza się swobodę adresata oferty do przeniesienia uprawnienia do jej przyjęcia na osobę trzecią. Uprawnienie do przyjęcia oferty, czyli zawarcia umowy, jest zbywalne, chyba że oferent zastrzegł w ofercie albo z właściwości i okoliczności transakcji wynika, iż może być ona przyjęta tylko przez jej bezpośredniego adresata. Dlatego autor skrytykował stanowisko Sądu Najwyższego, który opowiedział się za generalną zasadą niedopuszczalności przenoszenia uprawnienia do przyjęcia oferty. Za błąd uznał powoływanie się przez Sąd Najwyższy na poparcie wyrażonego poglądu na orzeczenia dotyczące niedopuszczalności przeniesienia uprawnienia do żądania zwrotu wywłaszczonej nieruchomości oraz wierzytelności dzierżawcy z umowy dzierżawy. Zdaniem autora, są to przypadki szczególne i nie można ich interpretować rozszerzająco.

Wątpliwości budzi także powoływanie się przez Sąd Najwyższy na specyfikę postępowania przetargowego. Jeżeli nabywca wybrany w przetargu przeniesie na osobę trzecią wierzytelność o zawarcie umowy, to w żadnym razie nie wpłynie to na zmianę warunków ustalonych w toku przetargu, a zwłaszcza na wysokość ceny. Proces przetargowy dotyczy oferowanych warunków umownych, a nie licytantów.

Dla autora glosy niezrozumiała jest także obawa Sądu Najwyższego, że w wyniku przelewu zbywca nieruchomości mógłby zostać zmuszony do zawarcia umowy sprzedaży z osobą, z którą nie zamierzał takiej czynności dokonać. Gdyby tak było, mielibyśmy do czynienia z wadą oświadczenia woli, a nie z ograniczeniem kontrolnej funkcji organizatora przetargu. Odmowa zawarcia umowy z cesjonariuszem mogłaby mieć w praktyce jedynie charakter prestiżowy. Nabywca, który zostaje wybrany w wyniku przetargu, może jeszcze tego samego dnia i przed tym samym notariuszem przenieść prawo własności nieruchomości na cesjonariusza, któremu wcześniej odmówiono zawarcia umowy. Pierwotny zbywca nieruchomości nie ma żadnych skutecznych instrumentów prawnych, aby taki proces kontrolować i powstrzymać.

W związku z tym autor opowiedział się za generalną zasadę dopuszczalności przelewu wierzytelności o nabycie lub oddanie w użytkowanie wieczyste nieruchomości uzyskanej w drodze przetargu. Jego zdaniem, ograniczenie albo wyłączenie tego uprawnienia może mieć charakter wyjątkowy i wynikać jedynie z treści lub właściwości zobowiązania, z którego wywodzi się scedowana wierzytelność.

*

Odpowiedzialność członków zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przewidziana w art. 299 § 1 k.s.h. obejmuje także jej zobowiązania powstałe dopiero po spełnieniu się przesłanek do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości.

(uchwała z dnia 25 listopada 2003 r., III CZP 75/03, H. Ciepla, H. Pietrkowski, M. Sychowicz, BSN 2003, nr 11, s. 6; IC 2003, nr 12, s. 5; NPN 2004, nr 1, s. 64)

Glosa

Adama Karolaka, Gazeta Sądowa 2004, nr 3, s. 48

Glosator za trafne uznał podniesienie przez Sąd Najwyższy, że posiłkowa odpowiedzialność członków zarządu za zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością jest jedną z dodatkowych gwarancji służących ochronie interesu wierzycieli. Stwierdził jednocześnie, że teza glosowanej uchwały jest trafna i zasługuje na aprobatę, natomiast powołaną na jej uzasadnienie argumentację uznał za nie dość wnikliwą.

Autor obszernie omówił zagadnienie odpowiedzialności członków zarządu, o której mowa w art. 299 § 1 k.s.h. W jego ocenie, Sąd Najwyższy milcząco przyjął błędne założenie, że omawiana odpowiedzialność członków zarządu ma charakter odszkodowawczy. Przychylił się do poglądu przeciwnego głoszącego, że odpowiedzialność ta ma charakter gwarancyjny.

Komentator nie zgodził się ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, że odpowiedzialność na podstawie art. 299 k.s.h. obejmuje wszystkie zobowiązania spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, bez względu na charakter zobowiązania publiczny lub prywatnoprawny. Podkreślił, że art. 299 k.s.h. nie może mieć zastosowania do zobowiązań podatkowych spółki, ponieważ w tej materii przepisem szczególnym w stosunku do kodeksu spółek handlowych jest art. 116 Ordynacji podatkowej. Dotyczy to również innych zobowiązań, do których stosuje się przepisy ordynacji podatkowej na podstawie art. 2 tej ustawy.

Glosator wskazał także na dalsze ograniczenie zobowiązań spółki, za które ponoszą odpowiedzialność członkowie jej zarządu, związane z kręgiem osób ponoszących odpowiedzialność uregulowaną w omawianym przepisie i zakresem czasowym ich odpowiedzialności. Skonstatował, że członkowie zarządu, których funkcja ustała, nie będą co do zasady ponosić odpowiedzialności za zobowiązania powstałe po ustaniu ich funkcji.

W konkluzji autor stwierdził, że teza glosowanego orzeczenia jest trafna, jednak jej uzasadnienie nie przekonuje i wymaga przytoczenia dalszych argumentów. Podniósł m.in, że odpowiedzialność członków zarządu nie jest wyłączona w odniesieniu do zobowiązań spółki, które powstały już po zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości. Wskazał, że możliwa jest sytuacja, w której nie sposób wykluczyć, iż zobowiązanie powstałe już po zgłoszeniu wniosku o ogłoszenie upadłości powstało właśnie dlatego, że wniosek taki nie został złożony wcześniej. W konsekwencji zaaprobował pogląd wyrażony w tezie, że chwila spełnienia przesłanek ogłoszenia upadłości spółki nie stanowi żadnej cezurę dla zakresu zobowiązań, za które odpowiedzialność ponoszą członkowie zarządu w razie spełnienia przesłanek określonych w art. 299 k.s.h.

Głosowaną uchwałę objął swoim „Przełogiem orzecznictwa” Z. Strus (Pal. 2004, nr 1-2, s. 216).

E.S.

prawo cywilne procesowe

Jeżeli wydane na posiedzeniu niejawnym w trybie nieprocesowym postanowienie rozstrzygające co do istoty sprawy zostało skonstruowane w ten sposób, że wraz z uzasadnieniem stanowi jeden dokument, to podpisanie przez sędziego samego uzasadnienia, przy braku podpisu sentencji, pociąga za sobą ten skutek, że takie postanowienie w znaczeniu prawnoprocesowym nie istnieje.

(uchwała z dnia 13 marca 2002 r., III CZP 12/02, A. Górski, H. Wrzeszcz, M. Kocon, OSNC 2003, nr 2, poz. 17; BSN 2002, nr 3, s. 10; IC 2002, nr 4, s. 4; Prok.i Pr. 2002, nr 12, s. 37; Wok. 2002, nr 5, s. 11 ; R.Pr. 2003, nr 2, s. 111)

Glosa

Wiesława Sługiewicza, Przegląd Sądowy 2004, nr 6, s. 132

Autor nie podzielił stanowiska Sądu Najwyższego. Podniósł, że pogląd zaprezentowany w glosowanym orzeczeniu odbiega od dotychczasowej praktyki orzeczniczej.

Zgodnie ze stanowiskiem Sądu Najwyższego, wydane postanowienie wraz z uzasadnieniem na posiedzeniu niejawnym, nie jest podpisane, chociaż *de facto* i *de iure* taki podpis pod tym orzeczeniem się znajduje, tyle że pomiędzy nimi znajduje się uzasadnienie.

Glosator stwierdził, że zasadnicze wątpliwości budzi przyjęcie stanowiska, iż podpis sędziego ogranicza się tylko do uzasadnienia. Zauważył, że żaden przepis postępowania cywilnego wprost nie wyraża takiego podejścia. Zwrócił uwagę, że jedynie Sąd Najwyższy podkreślił, iż ustawodawca zawsze odróżnia postanowienie i jego uzasadnienie jako dwie odrębne czynności, także wtedy, gdy sporządzone zostały w formie jednego dokumentu. Zdaniem glosatora, zapatrywanie wyrażone w uchwale można by zaakceptować tylko w sytuacji wyraźnej regulacji ustawowej.

W ocenie autora, nie można zgodzić się z poglądem Sądu Najwyższego, który wywiódł – z powołaniem się na art. 357 § 3 k.p.c. w związku z art. 517 k.p.c. – że w każdym przypadku postanowienie sądu i uzasadnienie muszą być odrębnie podpisywane. Glosator stwierdził, że uzasadnienie z istoty rzeczy zawsze zawiera motywy rozstrzygnięcia (art. 328 § 2 k.p.c.) i jest ściśle z nim związane treściowo. W związku z tym – jego zdaniem – trudno przyjąć, dlaczego zasięg przestrzenny podpisu ma nie dotyczyć postanowienia jednocześnie sporządzonego i podpisywanego.

Glosator zwrócił uwagę, że w uzasadnieniu Sąd Najwyższy starał się wykazać pośrednio, iż brak podpisu pod postanowieniem był przeoczeniem sędziego wieczystoksięgowego, mimo ujęcia w jednym dokumencie postanowienia z uzasadnieniem. Uznał, że nie sposób dopatrzeć się tutaj braku poświadczenia woli

decyzyjnej sędziego podpisem, podpis bowiem został złożony i żaden brak nie występuje (*sententia existens*). Wspierając swoje stanowisko, autor przypomniał, że szeroko rozumiane prawo cywilne zna wypadki, gdy jednocześnie podpisuje się dwie odrębne czynności i to nawet o charakterze zróżnicowanym np. materialnoprawym i procesowym. Autor podał tu przykład aktu notarialnego z zamieszczonym wnioskiem o dokonanie wpisu w księdze wieczystej.

Glosator w konsekwencji nie zaaprobował stanowiska wyrażonego w omawianym orzeczeniu.

E.S.

*

Postanowienie o charakterze formalnym, podlegające zaskarżeniu, wydane na posiedzeniu niejawnym – skonstruowane w ten sposób, że jego sentencja wraz z uzasadnieniem stanowi jeden dokument, nie istnieje w znaczeniu procesowym w sytuacji, w której skład sądu podpisał tylko uzasadnienie, natomiast nie podpisał sentencji.

(postanowienie z dnia 21 stycznia 2003 r., III CZP 84/02, J. Gudowski, J. Górowski, M. Sychowicz, OSNC 2003, nr 10, poz. 140; Wok. 2003, nr 7-8, s. 19; BSN 2003, nr 10, s. 9; R.Pr. 2003, nr 6, s. 159; NPN 2004, nr 1, s. 61)

Glosa

Sławomira Dalki, Przegląd Prawa Egzekucyjnego 2004, nr 1-2, s. 98

Autor zaaprobował argumentację zawartą w motywach glosowanego postanowienia, dotyczącą znaczenia braku podpisu składu orzekającego pod sentencją orzeczenia. Trafnie – jego zdaniem – Sąd Najwyższy uznał, że podpis jest jednym z konstytutywnych elementów zapewniających wyrokowi walor aktu jurysdykcyjnego, dlatego jego brak pozbawia orzeczenie mocy jurysdykcyjnej, przez co taki „wyrok” w sensie prawnoprocesowym nie istnieje. Nie podzielił jednak stanowiska Sądu Najwyższego, że złożenie podpisu pod uzasadnieniem połączonym z sentencją postanowienia o charakterze formalnym, wydanego na posiedzeniu niejawnym, skutkuje nieistnieniem takiego orzeczenia w sensie prawnoprocesowym.

Glosator przytoczył pogląd wyrażony w piśmiennictwie przez J. Krajewskiego, który uznał, że z redakcji przepisu art. 357 k.p.c. wynika, iż w postanowieniach wydanych na posiedzeniu niejawnym i zaskarżalnych nie można wydać oddzielnie sentencji i uzasadnienia. Obie te części podlegają łącznemu sporządzeniu i podpisy są składane pod uzasadnieniem postanowienia, nie podpisuje się natomiast samej sentencji. W konkluzji autor wyraził wątpliwości co do trafności poglądu wyrażonego w glosowanym orzeczeniu, podkreślając, że z regulacji zawartych w art. 357 i 358 k.p.c. nie wynika, aby wykluczone było łączenie sentencji i uzasadnienia w jednym dokumencie.

D.O.

*

Artykuł 98 ust. 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 665 ze zm.) nie stanowi podstawy do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko spadkobiercom dłużnika banku.

(uchwała z dnia 7 stycznia 2004 r., III CZP 98/03, T. Żyznowski, S. Dąbrowski, M. Sychowicz, IC 2004, nr 2, s. 3; Pr.Bank. 2004, nr 6, s. 43)

Glosa

Macieja Mulińskiego, Prawo Bankowe 2004, nr 6, s. 54

Autor zwrócił uwagę, że zagadnienie, którego dotyczy glosowana uchwała, nie zostało jednoznacznie rozstrzygnięte w art. 98 Prawa bankowego. Doprowadziło to do rozbieżnych interpretacji tego przepisu w literaturze, jak i w praktyce bankowej. Glosator przedstawił dwa stanowiska dotyczące omawianego przepisu. Według jednego z nich, art. 98 Prawa bankowego daje podstawę do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego przeciwko podmiotom wymienionym w tym przepisie. W razie przejścia zobowiązania na osobę trzecią w wyniku przejęcia długu, spadkobrania lub przekształcenia osoby prawnej, bank powinien wskazać nowego dłużnika w tytule egzekucyjnym. Zgodnie z poglądem przeciwnym, wyrażonym w glosowanej uchwale, osoba, która stała się dłużnikiem banku wskutek następstwa prawnego, powinna

zostać wymieniona nie w bankowym tytule egzekucyjnym, lecz w nadawanej temu tytułowi klauzuli wykonalności.

Glosator za trafne uznał wskazanie przez Sąd Najwyższy, że ustawowe ograniczenia obowiązujące przy bankowych tytułach egzekucyjnych mają charakter gwarancyjny. Oznacza to, że mają one zapobiec nadużywaniu przez banki tego sposobu dochodzenia roszczeń. Dotyczy to szczególnie wynikającej z art. 97 Prawa bankowego konieczności złożenia przez dłużnika oświadczenia o poddaniu się egzekucji.

Autor przypomniał, że w art. 98 Prawa bankowego przewidziano wyjątek od reguły zawartej w art. 97 Prawa bankowego. Zaaprobował stanowisko wyrażone w uchwale, zgodnie z którym wyjątek ten należy interpretować ściśle, co oznacza, że przeciwko następcom prawnym wymienionym w tym przepisie może zostać nadana klauzula wykonalności, ale nie może zostać wystawiony przeciwko nim tytuł egzekucyjny. Pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy glosator poparł dodatkowym argumentem, że jeżeli klauzula wykonalności ma zostać nadana przeciwko podmiotowi wymienionemu w tytule egzekucyjnym, sąd w postępowaniu klauzulowym nie może badać zasadności prowadzenia egzekucji przeciwko temu podmiotowi. Autor wskazał, że sąd ogranicza się w tej sytuacji do ustalenia, czy przedstawiony akt spełnia wymagania przewidziane w przepisach dla tytułu egzekucyjnego oraz czy postanowienia tego aktu nadają się do przymusowego wykonania w drodze egzekucji. Autor zwrócił uwagę na istniejącą lukę prawną, spowodowaną tym, że bank nie może wystąpić z wnioskiem o nadanie bankowemu tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przeciwko następcom prawnym nie wymienionych w art. 98 Prawa bankowego – tj. dłużnikom banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności wynikającej z czynności bankowej. W konsekwencji autor podniósł, że w razie zbycia rzeczy obciążonej zabezpieczeniem dochodzenie przez bank zaspokojenia z tej rzeczy staje się utrudnione.

Glosator sformułował w związku z tym postulat *de lege ferenda* o zaliczenie przez ustawodawcę nabywcy rzeczy obciążonej zabezpieczeniem do kręgu podmiotów, przeciwko którym dopuszczalne jest nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu. Jednocześnie zaproponował, aby w nowym brzmieniu art. 98 Prawa bankowego ostatecznie przesądzić, że przeciwko następcom

prawnym dłużnika banki mogą uzyskać klauzulę wykonalności, zaś tytuł egzekucyjny powinien być wystawiony przeciwko poprzednikowi prawnemu.

E.S.

Glosa

Andrzeja Rychtera, Prawo Bankowe 2004, nr 6, s. 59

Glosator podniósł, że omawiana uchwała dotyczy kwestii, która dotychczas nie wywoływała większych kontrowersji w praktyce bankowej, ani sądowej, banki bowiem wystawiały bankowe tytuły egzekucyjne przeciwko spadkobiercom dłużnika, a sądy nadawały im klauzule wykonalności. Zdaniem autora, wraz z upowszechnieniem glosowanej uchwały sytuacja się zmieni i sądy będą coraz częściej oddalały wnioski banków.

Autor nie zgodził się ze stwierdzeniem Sądu Najwyższego, że treść oświadczenia spadkodawcy o poddaniu się egzekucji nie wywiera konsekwencji na sytuację spadkobiercy. Oświadczenie o poddaniu się egzekucji powinno zawierać kwotę, do której dłużnik poddaje się egzekucji. Glosator stwierdził, że w sytuacji prostego nabycia spadku przez spadkobierców kwota ta na ogół jest korzystniejsza niż kwota długu.

Autor dostrzegł wątpliwości związane z literalną treścią art. 98 ust. 2 Prawa bankowego. Rozstrzygając je stwierdził, że Prawo bankowe uprawnia – po pierwsze – do wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego bezpośrednio przeciwko spadkobiercom strony czynności bankowej i żądania nadania przeciwko nim klauzuli wykonalności, niedopuszczalne jest natomiast wystawienie tytułu przeciwko zmarłemu, gdyż nie może on być stroną postępowania (art. 64 § 1 k.p.c.). Autor nie widzi jednak przeszkód, aby w tytule umieścić dane spadkodawcy. Po drugie, żądania nadania klauzuli wykonalności przeciwko spadkobiercom tytułowi wystawionemu przed śmiercią dłużnika. Glosator zauważył, że przepis Prawa bankowego jest odpowiednikiem art. 788 § 1 k.p.c., regulującego nadanie klauzuli wykonalności przeciwko następcom prawnym dłużnika.

Komentator w konkluzji stwierdził, że Sąd Najwyższy trafnie uznał, iż bank nie może na podstawie art. 98 ust. 2 Prawa bankowego wystawić tytułu egzekucyjnego

bezpośrednio przeciwko spadkobiercom dłużnika. Według autora, podstawą wystawienia przeciwko nim tytułu egzekucyjnego jest art. 96, natomiast art. 98 ust. 2 uzasadnia złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności.

E.S.

ROZBIEŻNOŚCI W ORZECZNICTWIE

Z chwilą przekształcenia w trakcie roku kalendarzowego prawa użytkowania wieczystego w prawo własności uiszczona opłata roczna nie powoduje obowiązku zwrotu.

(wyrok z dnia 3 września 2003 r., II CKN 419/01, B. Myszka, E. Skowrońska-Bocian, G. Misiurek, BSN 2004, nr 2, s. 8)

W razie nabycia własności nieruchomości na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (jedn. tekst: Dz.U. 2001 r. Nr 120, poz. 1299) opłata roczna za użytkowanie wieczyste podlega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu trwania prawa użytkowania wieczystego.

(wyrok z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CK 244/02, S. Dąbrowski, M. Grzelka, H. Pietrkowski, nie publ.)

Wyrokiem z dnia 3 września 2003 r., II CKN 419/01 Sąd Najwyższy orzekł, że z chwilą przekształcenia w trakcie roku kalendarzowego prawa użytkowania wieczystego w prawo własności uiszczona opłata roczna nie powoduje obowiązku zwrotu. W uzasadnieniu wskazał, że to zagadnienie było już podejmowane w orzecznictwie, m.in. w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2002 r., V CA 2/02 (I. Gromska-Szuster, Z. Kwaśniewski, M. Sychowicz, OSP 2003, nr 6, poz. 77), w którym wyrażono pogląd, iż przepisy zarówno art. 238 k.c., jak i art. 74

ust. 1 i 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami wskazują na wolę ustawodawcy nadanie opłatom za korzystanie z prawa użytkowania wieczystego wyłącznie charakteru opłat rocznych i to niezależnie od możliwości wygaśnięcia tego prawa w ciągu roku. Sąd Najwyższy zajął też stanowisko, że – poza sytuacją wyraźnie przewidzianą w art. 33 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami – uiszczony opłaty roczne nie podlegają zwrotowi. Obowiązek taki nie istnieje także w razie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (jedn. tekst. Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299 ze zm.). W takim przypadku nowy właściciel zobowiązany jest uiścić zarówno całą opłatę roczną, jak i opłatę za przekształcenie prawa.

Można jednak powziąć wątpliwość, czy wobec uiszczenia przez powoda opłaty za przekształcenie prawa wniesiona przez niego opłata roczna była rzeczywiście w całości świadczeniem należnym. Sąd Najwyższy opowiedział się za udzieleniem odpowiedzi twierdzącej na tak postawione pytanie i podzielił stanowisko przyjęte w orzeczeniu z dnia 15 lutego 2002 r. Zwrócił ponadto uwagę, że w judykaturze i piśmiennictwie podkreśla się szczególny charakter nabycia prawa własności nieruchomości wskutek przekształcenia w to prawo prawa użytkowania wieczystego. Wyraża się ono właśnie w owym "przekształceniu" w prawo własności prawa o zbliżonej do niego treści. W takim ujęciu opłata za przekształcenie może być postrzegana jako swoisty ekwiwalent nabywanych przez dotychczasowego użytkownika wieczystego dodatkowych uprawnień, wyróżniających treść prawa własności od prawa użytkowania wieczystego. Stojąc na gruncie tego zapatrywania Sąd Najwyższy przyjął, że opłata za przekształcenie prawa nie pokrywa się z opłatą roczną, ani z nią nie konkuruje.

Odmienne zapatrywanie wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 grudnia 2003 r., IV CK 244/02, w którym uznał, że w razie nabycia własności nieruchomości na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności opłata roczna za użytkowanie wieczyste podlega zmniejszeniu proporcjonalnie do czasu trwania prawa użytkowania wieczystego. Sąd Najwyższy jako nietrafny określił rozpowszechniony pogląd, że skoro opłata za użytkowanie wieczyste ma charakter

opłaty rocznej, przeto należna jest uprawnionemu w całości, bez względu na to, jak długo prawo użytkowania wieczystego istniało w danym roku. Przyjęcie bowiem, że użytkownik wieczysty ma obowiązek uiszczenia opłaty za cały rok, w którym nastąpiło przekształcenie jego prawa w prawo własności, prowadziłoby do skutków, których nie da się pogodzić z zasadą słuszności.

Sąd Najwyższy wskazał, że w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 lutego 2002 r., V CA 2/02 stwierdzono, iż w razie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności na podstawie przepisów ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (jedn. tekst Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299) dotychczasowy użytkownik wieczysty ma obowiązek uiszczenia opłaty za przekształcenie. Opłata ta jest wynagrodzeniem, które służy zrekompensowaniu dotychczasowemu właścicielowi utraty przysługującego mu do nieruchomości gruntowej prawa własności oraz utraty stałego dopływu kwot z tytułu opłaty rocznej za użytkowanie wieczyste. Obydwa te cele, spełniane przez opłatę należną z tytułu przekształcenia wyrównują całkowicie uszczerbek dotychczasowego właściciela gruntu, powstały w następstwie utraty przezeń prawa własności.

Zdaniem Sądu Najwyższego, domaganie się jeszcze opłaty za użytkowanie wieczyste i to za okres, w którym prawo własności już nie przysługiwało, narusza oczywisty w świetle art. 2 Konstytucji wymóg, aby podmioty prawa publicznego nie krzywdziły nikogo swoim postępowaniem. W dodatku obciążenie nabywcy obowiązkiem płacenia Skarbowi Państwa lub Gminie wynagrodzenia za korzystanie z rzeczy za okres czasu, w którym nabywcy przysługuje już prawo własności, a Skarb Państwa lub Gmina nie ma żadnych uprawnień do rzeczy, zdaje się kłócić z zasadą ochrony własności wyrażoną w art. 21 Konstytucji.

Ponadto z brzmienia przepisów art. 238 k.c. i art. 71 ustawy o gospodarce nieruchomościami wcale nie wynika, że w razie przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności, opłata za użytkowanie wieczyste należy się także za część roku, w której dotychczasowy użytkownik wieczysty jest już właścicielem. Wręcz przeciwnie, w art. 238 k.c. mowa jest o uiszczaniu opłaty przez czas trwania użytkowania wieczystego, a *contrario* za czas po przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności opłata nie powinna się należeć. Przepis art. 71 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami stanowi, że opłaty roczne wnosi się przez

cały okres użytkowania wieczystego. Po przekształceniu prawa użytkowania wieczystego w prawo własności nie można już mówić o okresie użytkowania wieczystego.

W ocenie Sądu Najwyższego, opłatę roczną trzeba rozumieć jako opłatę wnoszoną co roku, a nie opłatę za cały rok. Nieprzekonywujący jest argument, że przepisy ustawy nie dają podstaw do dzielenia opłaty rocznej. Argumentację należałoby raczej odwrócić i powiedzieć, że ustawa nie nakłada na byłego użytkownika wieczystego obowiązku świadczenia na rzecz byłego właściciela za okres czasu, w którym dotychczasowemu użytkownikowi wieczystemu przysługuje prawo własności.

W związku z powstałą rozbieżnością w orzecznictwie Rzecznik Praw Obywatelskich, działając na podstawie art. 60 § 2 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie najwyższym (Dz.U. Nr 240, poz. 202 ze zm.) w związku z art. 16 ust. 2 pkt 4 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147), wystąpił do Sądu Najwyższego z wnioskiem o podjęcie w składzie powiększonym uchwały wyjaśniającej powstałe rozbieżności, zawierającej odpowiedź na pytanie, czy przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności w trybie ustawy z dnia 4 września 1997 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego przysługującego osobom fizycznym w prawo własności (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 120, poz. 1299 ze zm.) zwalnia dotychczasowego użytkownika wieczystego z obowiązku uiszczenia całej opłaty rocznej z tytułu użytkowania wieczystego, ograniczając tym samym obowiązek uiszczenia opłaty rocznej za ten rok przez zmniejszenie jej wysokości proporcjonalnie do czasu istnienia w danym roku prawa użytkowania wieczystego (III CZP 47/04).

M.D.

ORZECZENIA NIE PUBLIKOWANE

prawo cywilne materialne

art. 24 k.c.

Wizerunek osoby publicznej kształtują nie tylko merytoryczne racje przedstawione w publicznych wystąpieniach, ale także formy prezentowania tych racji oraz sposoby zachowania się na forum niepublicznym, określające osobowość, charakter i kulturę osobistą takiej osoby. Podlegają one ocenie społecznej z punktu widzenia rękojmi właściwego sprawowania funkcji przez osobę publiczną.

(wyrok z dnia 30 października 2003 r., IV CK 149/02, Z. Kwaśniewski, B. Myszka, M. Grzelka)

*

art. 59 k.c., art. 34 ustawy o gospodarce nieruchomościami

Wniesienie przez gminę do spółki jako aportu wywłaszczonej nieruchomości nie wykorzystanej na cel określony w decyzji o wywłaszczeniu nie jest jej zbyciem w rozumieniu art. 34 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn.tekst: Dz.U. z 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) i nie daje poprzedniemu właścicielowi lub jego spadkobiercy prawa pierwszeństwa w jej nabyciu na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 2 tej ustawy, może natomiast stanowić przesłankę roszczenia o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną (art. 59 k.c.).

(postanowienie z dnia 18 września 2003 r., I CK 124/02, H. Wrzeszcz, G. Bieniek, W. Gawrylczyk)

*

art. 70⁴ k.c.

Sprzeczne z prawem (art. 70⁴ k.c. w pierwotnym brzmieniu; obecnie art. 70⁵ k.c.) są jedynie działania naruszające bezwzględnie obowiązujące normy prawa prywatnego i publicznego.

(wyrok z dnia 21 listopada 2003 r., V CK 12/03, L. Walentyłowicz, B. Myska, K. Zawada)

*

art. 81 k.c., art. 15 ustawy o znakach towarowych, art. 96 i 99 Prawa o notariacie

Czynność prawna, dla której ustawa zastrzega formę pisemną z datą pewną pod rygorem nieważności, nie może uzyskać daty pewnej w sposób przewidziany w art. 81 § 2 pkt 1 k.c.

Z uzasadnienia:

Data pewną umowy o przeniesienie prawa z rejestracji znaku towarowego jest data złożenia pisemnego oświadczenia woli stron potwierdzona przez notariusza (art. 15 ust. 2 ustawy o znakach towarowych w związku z art. 81 § 1 k.c. oraz art. 96 pkt 3 i art. 99 § 1 Prawa o notariacie).

(wyrok z dnia 19 listopada 2003 r., V CK 455/02, M. Wysocka, M. Grzelka, G. Misiurek)

*

art. 143 k.c.

Artykuł 143 k.c. kształtuje treść dozwolonego działania właściciela, a określenie granic tego działania, także w odniesieniu do przestrzeni rozciągającej się pod powierzchnią gruntu nie może nastąpić bez uwzględnienia ograniczeń wynikających z mocy ustawy dla właściciela tego gruntu.

(wyrok z dnia 14 listopada 2003 r., V CK 419/02, M. Sychowicz, T. Bielska-Sobkowicz, T. Żyznowski)

*

art. 145 k.c.

Normy ochrony środowiska naturalnego stanowią istotny element oceny sądu przy ustanawianiu służebności umożliwiającej dostęp do sieci kanalizacyjnej.

*(postanowienie z dnia 25 września 2003 r., V CK 201/02, I. Koper,
L. Walentynowicz, K. Zawada)*

Właściciel nieruchomości, który swym działaniem faktycznym doprowadził do izolacji tej nieruchomości z drogą publiczną, nie jest pozbawiony roszczenia o ustanowienie służebności drogi koniecznej (art. 145 § 1 k.c.).

*(postanowienie z dnia 7 listopada 2003 r., V CK 396/02, M. Sychowicz,
T. Bielska-Sobkowicz, T. Żyznowski)*

*

art. 172 k.c., art. 336 k.c.

Samoistny posiadacz w złej wierze działki gruntowej stanowiącej współwłasność nie traci przymiotu samoistnego posiadacza, gdy dowiaduje się, że pozostali współwłaściciele podejmują próby sprzedaży swoich udziałów we współwłasności, chyba że z innych okoliczności wynika, iż rezygnuje z samodzielnego władania sporną działką.

*(postanowienie z dnia 18 września 2003 r., I CK 74/02, H. Wrzeszcz,
G. Bieniek, W. Gawrylczyk)*

*

art. 361 § 1 k.c.

Rozbudowany, wieloczłonowy związek przyczynowy nie wyklucza możliwości zakwalifikowania go do normalnego (adekwatnego) związku przyczynowego między szkodą a zaniechaniem sprawcy.

(wyrok z dnia 13 listopada 2003 r., I CK 430/02, A. Górski, B. Czech, Z. Kwaśniewski)

*

art. 389 k.c., art. 390 k.c.

Dopuszczalne jest zawarcie umowy przedwstępnej sprzedaży nieruchomości, jaka ma powstać w przyszłości przez geodezyjne wydzielenie działki z większej nieruchomości. Określenie w takiej umowie obszaru działki jedynie w przybliżeniu może być uznane za wystarczające określenie istotnego postanowienia umowy przyrzeczonej w rozumieniu art. 390 § 2 k.c. w związku z art. 389 k.c.

(wyrok z dnia 24 września 2003 r., III CKN 493/01, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski)

*

art. 429 k.c.

Przepis art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 sierpnia 1997 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. Nr 106, poz. 680 ze zm.) przenosi ciężar odpowiedzialności za bezpieczeństwo imprezy masowej na jej organizatora, nie zwalnia go więc od tej odpowiedzialności powierzenie dbałości o bezpieczeństwo imprezy wyspecjalizowanej jednostce trudniącej się zawodowo ochroną osób i mienia (art. 429 k.c.).

(wyrok z dnia 26 września 2003 r., IV CK 8/02, A. Górski, T. Bielska-Sobkowicz, T. Domińczyk)

*

art. 508 k.c.

Zwolnienie z długu może obejmować jedynie dług istniejący (art. 508 k.c.).

*(wyrok z dnia 13 listopada 2003 r., IV CK 202/02, F. Barczewska, M. Bączyk,
B. Myszka)*

*

art. 518 k.c.

Wyplata świadczeń pracowniczych ze środków Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych, dokonana po śmierci pracodawcy, nie powoduje przejścia na Fundusz na podstawie art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 grudnia 1993 r. o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy (Dz.U. z 1994 r. Nr 1, poz. 1 ze zm.) roszczenia wobec spadkobierców pracodawcy o zwrot wypłaconych świadczeń.

(wyrok z dnia 5 listopada 2003 r., IV CK 62/02, S. Dąbrowski, I. Gromska-Szuster, W. Gawrylczyk)

*

art. 519 k.c., art. 58 k.c., art. 393 k.c.

Niedopuszczalne jest umowne przystąpienie do długu podatkowego (obowiązków podatkowych).

(wyrok z dnia 24 września 2003 r., III CKN 467/01, M. Bączyk, I. Gromska-Szuster, H. Pietrkowski)

*

art. 561 k.c.

Zaniechanie produkcji oznaczonej co do gatunku rzeczy nabytej, podobnie jak stopień jej wyeksploatowania w okresie poprzedzającym wyrokowanie w sprawie, nie pozbawiają nabywcy prawa wymiany rzeczy wadliwej na wolną od wad.

(wyrok z dnia 17 września 2003 r., II CK 31/02, T. Domińczyk, M. Wysocka, G. Misiurek)

*

art. 695 k.c.

Umowa dzierżawy zawarta na dziesięć lat przez wydzierżawiającego, który utracił wcześniej tytuł do władania nieruchomością rolną na skutek uchylenia się poprzedniego właściciela od skutków oświadczeń woli o jej zbyciu, nie powoduje powstania prawa pierwokupu na rzecz dzierżawcy (art. 695 § 2 k.c.).

(wyrok z dnia 7 listopada 2003 r., I CK 220/02, G. Bieniek, J. Frąckowiak, Z. Strus)

*

art. 952 k.c.

Przez prawidłowe sporządzenie protokołu testamentu ustnego (art. 952 § 2 k.c.) należy rozumieć jego prawidłowość zarówno od strony formalnej (zachowanie terminu rocznego, podanie miejsca i daty oświadczenia oraz miejsca i daty sporządzenia pisma, złożenie wymaganych podpisów), jak i materialnej (zgodności treści pisma z oświadczeniem woli testatora).

(postanowienie z dnia 17 września 2003 r., II CK 20/02, T. Domińczyk, M. Wysocka, G. Misiurek)

*

art. 991 k.c., art. 998 k.c.

1. W sytuacji, w której spadkodawca uczynił darowiznę na rzecz uprawnionego do zachowku i na rzecz jego małżonka z zastrzeżeniem, że przedmiot darowizny wejdzie do majątku wspólnego obdarowanych, na należny uprawnionemu zachowek zaliczeniu podlega tylko wartość połowy przedmiotu darowizny.

2. Uprzywilejowanie przewidziane w art. 991 § 1 k.c. dotyczy jedynie uprawnionych całkowicie niezdolnych trwale do pracy.

(wyrok z dnia 30 października 2003 r., IV CK 158/02, Z. Kwaśniewski, M. Grzelka, B. Myszka)

*

art. 10 ustawy o księgach wieczystych i hipotece

Osoba błędnie wpisana do księgi wieczystej jako właściciel nieruchomości, która twierdzi, że właścicielem nie jest, ma legitymację czynną do wytoczenia powództwa o uzgodnienie księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym przez wykreślenie wpisu jej prawa własności i wpisanie rzeczywistego właściciela (art. 10 ustawy z dnia 10 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361 ze zm.).

(wyrok z dnia 24 września 2003 r., III CK 512/03, I. Gromska-Szuster, M. Bączyk, H. Pietrkowski)

*

kościół

Kościółowi Ewangelicko-Augsburskiemu przysługuje roszczenie o przywrócenie własności nieruchomości przejętej we władanie państwowych jednostek organizacyjnych bez tytułu prawnego, także należących do kościołów Ewangelicko-Unijnych.

(wyrok z dnia 26 września 2003 r., IV CKN 487/01, T. Domińczyk, T. Bielska-Sobkowicz, A. Górski)

prawo cywilne procesowe

art. 161 k.p.c.

Załącznik do protokołu rozprawy powinien ograniczać się do zreferowania i streszczenia ustnych wywodów oraz wniosków przedstawionych uprzednio podczas rozprawy.

(wyrok z dnia 13 listopada 2003 r., I CK 229/02, A. Górski, B. Czech, Z. Kwaśniewski)

*

art. 770 k.p.c.

W razie umorzenia postępowania egzekucyjnego wskutek żądania wierzyciela złożonego przed upływem roku od wszczęcia tego postępowania, komornikowi należy się od dłużnika opłata w wysokości 15 % wartości egzekwowanego roszczenia.

(postanowienie z dnia 27 listopada 2003 r., II CA 1/03, M. Bączyk, Z. Kwaśniewski, Z. Strus)

*

art. 840 k.p.c.

W powództwie wytoczonym na podstawie art. 840 k.p.c. przeciwko bankowi dłużnik może odnosić wszelkie zarzuty materialnoprawne dotyczące wiarygodności objętej bankowym tytułem egzekucyjnym zaopatrzonym w klauzulę wykonalności, niezależnie od czasu powstania tych zarzutów.

*(postanowienie z dnia 3 grudnia 2003 r., III CZP 78/03, M. Bączyk,
Z. Kwaśniewski, Z. Strus)*

ORZECZENIA, KTÓRE ZOSTANĄ OPUBLIKOWANE W OSNC 2004, NR 7-8

Przepis art. 24 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. Nr 71, poz. 733 ze zm.) stanowi podstawę orzeczenia przez sąd o uprawnieniu do otrzymania lokalu socjalnego przez osobę samowolnie zajmującą lokal, wobec której sąd nakazał jego opróżnienie.

*(uchwała z dnia 17 czerwca 2003 r., III CZP 41/03, S. Dąbrowski, B. Myszk,
E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 105)*

*

Przewidziany w art. 646 k.p.c. obowiązek złożenia testamentu w sądzie spadku dotyczy również notariusza i obejmuje każdy testament, także testament odwołany.

*(uchwała z dnia 25 czerwca 2003 r., III CZP 14/03, J. Gudowski, T. Domińczyk,
Z. Strus, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 106)*

*

Ponowny wniosek o wyłączenie sędziego, złożony po prawomocnym oddaleniu wniosku o wyłączenie tego sędziego – oparty na tych samych przyczynach – podlega rozpoznaniu na podstawie przepisów art. 49-52 k.p.c.

*(uchwała z dnia 21 sierpnia 2003 r., III CZP 42/03, J. Gudowski, M. Grzelka,
M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 107)*

*

Samodzielnemu publicznemu zakładowi opieki zdrowotnej, powstałemu z przekształcenia publicznego zakładu opieki zdrowotnej prowadzonego w formie jednostki budżetowej Skarbu Państwa, który spełnił świadczenie z tytułu wynagrodzenia pracownika za okres jego pracy w tym zakładzie przed przekształceniem, przysługuje roszczenie do Skarbu Państwa o zwrot spełnionego świadczenia.

(uchwała z dnia 8 października 2003 r., III CZP 64/03, H. Pietrkowski, B. Myszką, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 108)

*

Sprawa o ustalenie wstąpienia w stosunek najmu lokalu mieszkalnego w miejsce zmarłego najemcy podlega rozpoznaniu w postępowaniu "zwykłym".

(uchwała z dnia 20 listopada 2003 r., III CZP 77/03, J. Górowski, T. Domińczyk, M. Kocon, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 109)

Ustalenie nielegalnego pobierania energii – w rozumieniu art. 3 pkt 18 ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. – Prawo energetyczne (Dz.U. Nr 54, poz. 348 ze zm.) – nie wymaga badania winy sprawcy tego czynu.

(wyrok z dnia 9 kwietnia 2003 r., I CKN 252/01, G. Bieniek, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 110)

*

Jeżeli fundator przewiduje prowadzenie działalności gospodarczej przez fundację od chwili jej ustanowienia, to w oświadczeniu o ustanowieniu fundacji nie ma obowiązku określenia wartości środków majątkowych przeznaczonych do prowadzenia tej działalności.

(postanowienie z dnia 9 kwietnia 2003 r., I CKN 281/01, G. Bieniek, M. Kocon, H. Wrzeszcz, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 111)

*

1. Wynikające z art. 76 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych (jedn. tekst: Dz.U. z 2002 r. Nr 72, poz. 664 ze zm.) ograniczenie zasady wolności umów (art. 353¹ k.c.), pozostaje bez wpływu na uprawnienie do odstąpienia od umowy przez przyjmującego zamówienie.

2. Brak środków pieniężnych na realizację umowy o roboty budowlane, zawartej w trybie zamówienia publicznego, nie stanowi "niemożliwości świadczenia" w rozumieniu art. 493 w związku z art. 475 k.c.

(wyrok z dnia 10 kwietnia 2003 r., III CKN 1320/00, A. Górski, B. Myszk, H. Pietrkowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 112)

*

W sprawie o uzgodnienie treści księgi wieczystej z rzeczywistym stanem prawnym (art. 10 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o księgach wieczystych i hipotece, jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 124, poz. 1361) na pozwanym nabywcy, którego nie chroni rękojmia wiary publicznej ksiąg wieczystych, spoczywa ciężar dowodu, że własność nieruchomości wpisanej w księdze wieczystej na rzecz jednego z małżonków, nabytej w czasie trwania wspólności ustawowej, stanowi majątek odrębny tego małżonka.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2003 r., II CKN 1409/00, H. Ciepla, B. Czech, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 113)

*

Umowa dzierżawy zawarta na okres do końca życia dzierżawcy jest umową zawartą na czas oznaczony.

(wyrok z dnia 16 kwietnia 2003 r., II CKN 6/01, H. Ciepla, B. Czech, M. Wysocka, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 114)

*

Wyłączenie przepisów o przeciwdziałaniu praktykom monopolistycznym na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 1992 r. o grach losowych, zakładach wzajemnych i grach na automatach (jedn. tekst: Dz.U. 1998 r. Nr 102, poz. 650 ze zm.) obejmuje tylko prowadzenie działalności w zakresie gier liczbowych i loterii pieniężnych.

(wyrok z dnia 24 kwietnia 2003 r. I CKN 258/01, Z. Kwaśniewski, S. Dąbrowski, K. Zawada, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 115)

*

Bieg trzyletniego terminu przedawnienia o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym (art. 442 § 1 zdanie pierwsze k.c.), polegającej na obowiązku spełnienia przez poszkodowanego świadczenia pieniężnego, rozpoczyna się od dnia wymagalności tego świadczenia.

(wyrok z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 300/01, Z. Kwaśniewski, S. Dąbrowski, K. Zawada, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 116)

*

1. Roszczenie banku o zwrot kwoty wypłaconej w wykonaniu nieważnej gwarancji bankowej (art. 410 k.c.), jako związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, przedawnia się z upływem trzyletniego terminu (art. 118 k.c.).

2. Bieg przedawnienia roszczenia wynikającego z zobowiązania bezterminowego rozpoczyna się w dniu, w którym świadczenie powinno być spełnione, gdyby wierzyciel wezwał dłużnika do wykonania zobowiązania w najwcześniejszym możliwym terminie (art. 120 § 1 zdanie drugie w zw. z art. 455 k.c.), niezależnie od świadomości uprawnionego co do przysługiwania mu roszczenia.

(wyrok z dnia 24 kwietnia 2003 r., I CKN 316/01, Z. Kwaśniewski, S. Dąbrowski, K. Zawada, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 117)

*

Dłużnik nie może potrącić na podstawie art. 513 § 1 i 2 k.c. wierzytelności powstałej po otrzymaniu zawiadomienia o przelewie z wierzytelnością, która była przedmiotem cesji dokonanej przez faktoranta (cedenta) na rzecz faktora (cesjonariusza).

(wyrok z dnia 9 maja 2003 r., V CKN 218/01, K. Zawada, B. Czech, J. Górowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 118)

*

1. Artykuł 31 ust. 1 i 2 Konstytucji nie może być stosowany przez sądy jako samoistna podstawa rozstrzygnięcia sprawy.

2. Wolność obrony w postępowaniu karnym lub dyscyplinarnym obejmuje w szczególności możliwość ustanowienia profesjonalnego obrońcy (art. 42 ust. 2 Konstytucji).

3. Wolność wyboru obrońcy w postępowaniu karnym lub dyscyplinarnym nie stanowi dobra osobistego objętego ochroną przez art. 23 i 24 k.c.

(wyrok z dnia 9 maja 2003 r., V CK 344/02, K. Zawada, B. Czech, J. Górowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 119)

*

W postępowaniu o wyrównanie szkody wyrządzonej decyzją organu podatkowego, po uchyleniu tej decyzji lub stwierdzeniu jej nieważności przez Naczelny Sąd Administracyjny, miały zastosowanie – także przed wejściem w życie art. 8 pkt 5 ustawy z dnia 12 września 2002 r. o zmianie ustawy – Ordynacja podatkowa oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 169, poz. 1387) – przepisy art. 260 i 261 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz.U. Nr 137, poz. 926 ze zm.).

(wyrok z dnia 13 maja 2003 r., V CKN 151/01, L. Walentynowicz, J. Frąckowiak, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 120)

*

Sąd spadku nie może przesłuchać w charakterze świadka testamentu ustnego osoby wskazanej po upływie sześciu miesięcy od otwarcia spadku (art. 952 § 3 k.c.).

(postanowienie z dnia 13 maja 2003 r., V CKN 186/01, L. Walentynowicz, J. Frąckowiak, E. Skowrońska-Bocian, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 121)

*

Zmiana celu oddania nieruchomości w użytkowanie wieczyste, będącego podstawą udzielenia bonifikaty opłaty rocznej, jest – zgodnie z art. 73 ust. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (jedn. tekst: Dz.U. 2000 r. Nr 46, poz. 543 ze zm.) – wyłączną przesłanką jej wypowiedzenia także wtedy, gdy nieruchomość została oddana w użytkowanie wieczyste przed dniem wejścia w życie tej ustawy.

(wyrok z dnia 16 maja 2003 r., IV CKN 103/01, F. Barczewska, I. Koper, T. Żyznowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 122)

*

Przepis art. 429 k.c. nie ma zastosowania do odpowiedzialności Skarbu Państwa.

(wyrok z dnia 21 maja 2003 r., IV CKN 178/01, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Pietrzkowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 123)

*

Bieg terminu przedawnienia określonego w art. 442 § 1 zdanie drugie k.c. nie może się rozpocząć przed powstaniem szkody.

(wyrok z dnia 21 maja 2003 r., IV CKN 378/01, S. Dąbrowski, M. Kocon, H. Pietrzkowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 124)

*

Odtwórczy w warstwie językowej charakter dubbingu zastosowanego w utworze audiowizualnym wyłącza możliwość uznania aktorów dubbingujących za odtwórców głównych ról w tym utworze (art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz.U. Nr 24, poz. 83 ze zm., w brzmieniu obowiązującym przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 9 czerwca 2000 r. o zmianie ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, Dz.U. Nr 53, poz. 637).

(wyrok z dnia 22 maja 2003 r., I CKN 348/01, T. Domińczyk, M. Bączyk, A. Górski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 125)

*

Artykuł 100 § 1 k.p.a. nie przyznaje organowi administracji publicznej zdolności sądowej (art. 64 k.p.c.) ani uprawnienia do wystąpienia do sądu w sprawie, która dotyczy strony prowadzonego przez ten organ postępowania.

(wyrok z dnia 4 czerwca 2003 r., I CKN 471/01, J. Górski, I. Gromska-Szuster, M. Sychowicz, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 126)

*

Starosta może na podstawie art. 38 ust. 2 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) udzielić zastępcy kierownika podległej jednostki organizacyjnej upoważnienia do przekształcenia w jego imieniu prawa użytkowania wieczystego nieruchomości Skarbu Państwa przysługującego osobom fizycznym w prawo własności.

(postanowienie z dnia 5 czerwca 2003 r., II CKN 158/01, T. Domińczyk, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 127)

*

Organ jednostki pomocniczej, działający z upoważnienia rady gminy udzielonego na podstawie art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o

samorządzie gminnym (jedn. tekst: Dz.U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1592 ze zm.) może upoważnić pracowników kierowanej jednostki do wydawania decyzji administracyjnych w jego imieniu.

(postanowienie z dnia 5 czerwca 2003 r., II CKN 193/01, T. Domińczyk, M. Wysocka, K. Zawada, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 128)

*

Ustalenie przewidzianej w art. 298 § 1 k.h. (art. 299 § 1 k.s.h.) przesłanki bezskuteczności egzekucji może nastąpić na podstawie każdego dowodu, z którego wynika, że spółka nie ma majątku pozwalającego na zaspokojenie wierzyciela pozywającego członków zarządu.

(wyrok z dnia 26 czerwca 2003 r., V CKN 416/01, H. Pietrkowski, I. Koper, K. Zawada, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 129)

*

Tak zwana umowa deweloperska, na podstawie której zamawiający jest zobowiązany do zapłaty całej należności za wybudowanie lokalu, ustanowienie jego odrębnej własności i jej przeniesienie na zamawiającego, nie jest umową przedwstępną (art. 389 k.c.).

(wyrok z dnia 9 lipca 2003 r., IV CKN 305/01, I. Koper, J. Górowski, B. Myszka, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 130)

*

Przy wpisywaniu do polskich ksiąg stanu cywilnego aktu małżeństwa sporządzonego w Niemczech niedopuszczalna jest zmiana brzmienia (pisowni) nazwiska małżonków przyjęta w akcie (art. 73 ust. 1 ustawy z dnia 29 września 1986 r. – Prawo o aktach stanu cywilnego, Dz.U. Nr 36 poz. 180 ze zm.).

(postanowienie z dnia 8 sierpnia 2003 r., V CK 6/02, Z. Kwaśniewski, B. Czech, T. Żyżnowski, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 131)

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 grudnia 2001 r., SK 18/00 (OTK Zbiór Urzędowy 2001, nr 8, poz. 256) orzekający, że art. 418 k.c. jest niezgodny z art. 77 ust. 1 Konstytucji, ma zastosowanie w sprawach o naprawienie szkody wyrządzonej orzeczeniem lub zarządzeniem wydanym po wejściu w życie Konstytucji.

(wyrok z dnia 9 października 2003 r., I CK 150/02, I. Gromska-Szuster, K. Zawada, W. Gawrylczyk, OSNC 2004, nr 7-8, poz. 132)

INFORMACJE

W czerwcu ....

W dniu 3 czerwca odbyło się doroczne uroczyste Zgromadzenie Ogólne Sędziów Sądu Najwyższego. W Zgromadzeniu – obok sędziów Sądu Najwyższego w stanie czynnym – udział wzięli: Marszałek Sejmu Józef Oleksy, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego Janusz Trzcіński, Prezes Trybunału Konstytucyjnego Marek Safjan, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Krzysztof Strzelczyk, Minister Sprawiedliwości Marek Sadowski, Prezes Najwyższej Izby Kontroli Ireneusz Sekuła, Rzecznik Praw Obywatelskich Andrzej Zoll, Prezes Sądu Okręgowego w Warszawie Lidia Malik, Prezes Naczelnej Rady Adwokackiej Stanisław Rymar, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych Andrzej Kalwas, Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej Ferdynand Rymarz, Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i Administracji Jerzy Mazurek, Naczelny Prokurator Wojskowy Janusz Palus oraz Szef Biura Trybunału Konstytucyjnego Maciej Graniecki. W Zgromadzeniu uczestniczyli również sędziowie Sądu Najwyższego w stanie spoczynku Jan Wasilewski i Andrzej Murzynowski, prezesi Sądu Najwyższego w okresie pełnienia służby.

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego Lech Gardocki, odwołując się do „Informacji o działalności Sądu Najwyższego w 2003 r.”, omówił najważniejsze dziedziny działalności Sądu Najwyższego. Podkreślił, że wyniki pracy w 2003 r., tak ze względu na poziom orzecznictwa, jak i liczbę rozpoznanych spraw, należy ocenić pozytywnie. Są one efektem wspólnego wysiłku sędziów oraz pracowników administracyjnych Sądu Najwyższego.

Pierwszy Prezes podkreślił, że w ubiegłym roku odnotowano wzrost liczby spraw wnoszonych do Sądu Najwyższego; ogółem wpłynęło 8 826 spraw, w tym 6 289 kasacji. Łącznie rozpoznano 9 233 sprawy, w tym 6 806 kasacji oraz 1 385 zażaleń. Doprowadziło to do zmniejszenia zaległości z 3 913 w 2002 r. spraw do 3 487 w roku ubiegłym i – odpowiednio – z 3 386 do 2 870 kasacji.

Omawiając orzecznictwo Sądu Najwyższego w Izbie Cywilnej, Pierwszy Prezes stwierdził, że nastąpił wyraźny wzrost podjętych uchwał, z których wiele dotyczyło skomplikowanych zagadnień prawnych, zwłaszcza dotyczących prawa obligacyjnego. Wśród uchwał o najbardziej doniosłym znaczeniu praktycznym i jurydycznym Pierwszy Prezes wymienił m.in. uchwały składu siedmiu sędziów: dotyczącą skutków odstąpienia od umowy sprzedaży rzeczy ruchomej (III CZP 80/02) oraz obowiązku zapłaty kary umownej w sytuacji, w której wierzyciel nie poniósł szkody (III CZP 61/03), a także kwestii dopuszczalności drogi sądowej w sprawach, w których strona domaga się ochrony wiarygodności publicznoprawnej przy wykorzystaniu instrumentów cywilnoprawnych (III CZP 85/02).

Pierwszy Prezes zaznaczył, że w 2003 r. do Izby Cywilnej wpłynęło 750 spraw więcej niż w roku poprzednim, a załatwiono prawie 300 spraw więcej niż wpłynęło. W związku z tym statystyczny okres oczekiwania na rozpoznanie kasacji uległ skróceniu do 11 miesięcy.

Po wystąpieniu Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego głos zabrała Szef Kancelarii Prezydenta Kolanta Szymanek-Deresz, która, dziękując za zaproszenie, odczytała list Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Aleksandra Kwaśniewskiego. Prezydent wyraził uznanie dla roli Sądu Najwyższego w upowszechnianiu prawa, podkreślając, że jednolitość orzecznictwa Sądu Najwyższego wyznacza kierunek zmian w ustawodawstwie. Zwrócił uwagę na jakość i znaczenie orzeczeń dotyczących m.in. prawa prasowego, ochrony dóbr osobistych, odszkodowania za tzw. grunty warszawskie, mienia zabużańskiego. Podkreślił, że wstąpienie Polski do Unii

Europejskiej to ogromna szansa dla kraju, ale jednocześnie konieczność sprostania dodatkowym wymaganiom w zakresie stosowania prawa europejskiego.

Na koniec Prezydent podziękował za jakość pracy sędziowskiej, intelektualny wkład w orzecznictwo, osiągnięcia naukowe oraz życzył sukcesów i satysfakcji w pracy oraz zachowania wysokiego poziomu orzecznictwa.

Po odczytaniu listu Prezydenta Aleksandra Kwaśniewskiego głos zabrali: Marszałek Sejmu Józef Oleksy, Prezes Trybunału Konstytucyjnego Marek Safjan, Minister Sprawiedliwości Marek Sadowski, Prezes Naczelnego Sądu Administracyjnego Janusz Trzcíński oraz Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa Krzysztof Strzelczyk.

*

W dniach 9-11 czerwca Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński przebywał w Strasburgu, gdzie brał udział w kolejnym posiedzeniu plenarnym Europejskiej Komisji ds. Sprawności Wymiaru Sprawiedliwości (*The European Commission for the Efficiency of Justice "CEPEJ"*).

Głównym tematem posiedzenia była dyskusja dotycząca stanu prac nad odpowiedziami na kwestionariusz dotyczący oceny europejskich systemów sądowniczych. Komisja zajmowała się także oceną dokumentu „O optymalne i dające się przewidzieć granice czasowe w postępowaniu sądowym – elementy planowanie akcji”. Dokument został przyjęty i zatytułowany: „Nowe cele (funkcje) systemów prawnych: postępowanie w każdej sprawie w optymalnym i przewidywalnym czasie – zarys programu”.

Dokument ocenia się jako bardzo ważny krok w dyskusji nad przyczynami przewlekłości postępowań sądowych i sposobami wyjścia z trudności. Zawiera on listę poleceń, które powinny być wzięte pod uwagę w państwach, w których sądy funkcjonują nieefektywnie, a sprawy toczą się przewlekłe.

Komisja została poinformowana o najbliższych przedsięwzięciach Rady Europy dotyczących zakresu jej działalności, a w szczególności o konferencji organizowanej wspólnie z Komisją Europejską pt. „W stronę idealnego procesu” (Bruksela, listopad 2004 r.), o konferencji „Kodeks cywilny i Europa: wpływ i zależności”, organizowane w

ramach obchodów 200-lecia Kodeksu Napoleona (Strasburg, październik 2004 r.) oraz o „Europejskim dniu cywilnego wymiaru sprawiedliwości”.

Poinformowano również o przygotowywanej konferencji nt. „Nowe rozwiązania technologii informatycznej dla sędziów, administracji wymiaru sprawiedliwości i prawniczych systemów informacyjnych” (Wiedeń, 2006 r.).

O poprzednim posiedzeniu *CEPEJ* pisaliśmy w „Izbie Cywilnej” 2004, nr 1.

*

W dniu 25 czerwca odbyła się robocza narada robocza sędziów Izby Cywilnej, w czasie której zebrani wysłuchali wykładu dr Ewy Wojtaszek-Mik, członka Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego, na temat dyrektywy nr 85/374 Rady Wspólnot Europejskich z dnia 25 lipca 1985 r., dotyczącej odpowiedzialności za produkty wadliwe. W części poświęconej dyskusji i pytaniom zabrali głos sędziowie Sądu Najwyższego Józef Frąckowiak, Stanisław Dąbrowski, Zbigniew Strus, Teresa Bielska-Sobkowicz oraz Mirosław Bączyk.

W dalszej części narady Prezes Sądu Najwyższego prof. dr hab. Tadeusz Ereciński poinformował o stanie prac legislacyjnych dotyczących prawa sądowego oraz o kilku kwestiach organizacyjnych. Zabrał także głos sędzia Stanisław Dąbrowski, Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa, który złożył relację z ostatniego posiedzenia Rady.

Na zakończenie Prezes Sądu Najwyższego Tadeusz Ereciński podziękował sędziemu Sądu Apelacyjnego w Warszawie Zbigniewowi Cendrowskiemu za pracę w czasie trzymiesięcznej delegacji do Sądu Najwyższego.

INFORMACJE SPRZED 70 LAT

Jak wyglądało życie prawnicze przed 70 laty, czym żyła Izba Cywilna Sądu Najwyższego, jaki był status sędziów, co ciekawego działo się w piśmiennictwie prawniczym?

Publikujemy krótkie informacje sprzed 70 lat, zaczerpnięte z prasy prawniczej tamtego okresu. Zachowujemy oryginalną pisownię i wskazujemy źródło przedruku.

Minister Sprawiedliwości obwieszczeniem z 12 czerwca r.b. poz. 492 sprostował błąd zawarty w art. 119 Kod. Zob., w którym zamiast wyrazu „imieniu” powinno być „mieniu”.

(GSW 1934, nr 27, s. 413)

*

Jak wiadomo, po uzyskaniu niepodległości Toruń posiadał Sąd Apelacyjny przez 13 lat, w okresie od 1920 do 1933. Pomimo usilnych starań o utrzymanie nadal tego Sądu, zarówno na terenie parlamentarnym, jak i w Ministerstwie Sprawiedliwości, Sąd ten został zlikwidowany. Sędziowie i prokuratorzy pomorscy ofiarowali obecnie Toruniowi księgę pamiątkową o tym Sądzie, napisaną przez p. Tadeusza Pietrykowskiego. Księga ta przedstawia organizację apelacji toruńskiej, działalność pierwszych organizatorów sądownictwa polskiego na Pomorzu i w szczególności ś.p. Władysława Szumana, pierwszego prezesa tego Sądu oraz jego następców. zawiera ona również skład osobowy zarówno Sądu Apelacyjnego, jako też Okręgowego i Grodzkiego oraz Prokuratury. Wreszcie podano w niej przemówienie viceprezesa Wiszniewskiego, wygłoszone 11 grudnia 1933 r., a żegnające miasto Toruń. Książka powyższa stanowić będzie przyczynek do historii sądownictwa naszego na Pomorzu.

(GSW 1934, nr 28, s. 429)

*

Odbyło się posiedzenie Prezydium Zarządu Głównego Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów pod przewodnictwem Prezesa L. Supińskiego, na którym m.in. wysłuchano referatu p. sędziego Fleszyńskiego w przedmiocie programu działalności na przyszłość.

W programie tym przewidziano m.in. sprawę unormowania zasad sądownictwa w nowej Konstytucji, nowelizację ustawy uposażeniowej w kierunku związania grup uposażeniowych z instancyjnemi (stabilizacja) i ustalenie stosunku sądownictwa do innych władz i urzędów.

Wniosek powyższy został przyjęty bez dyskusji, następnie utworzono następujące Komisje: Konstytucyjną, pod przewodnictwem p. prezesa Supińskiego, propagandową, pod przewodnictwem p. sędziego Fleszyńskiego, statutowo-regulaminową, pod przewodnictwem sędziego Karyoryego i uposażeniową pod przewodnictwem p. Idzkowskiego. Wreszcie wysłuchano projektu memoriałów w sprawach uposażeniowych i w sprawie przechodzenia do adwokatury asesorów sądowych, które to memoriały zostały doręczone p. Ministrowi Sprawiedliwości.

(GSW 1934, nr 28, s. 430)

*

Z organu Centralnego Związku Zrzeszeń Urzędników Sądowych, wychodzącego pod nazwą „Apel”, dowiadujemy się o niezadowoleniu, panującym pomiędzy tymi urzędnikami, ze stosunków sędziów i prokuratorów do urzędników sądowych. W artykule „Myśli ujawnione”, zamieszczonym w Nr. 6-ym, czytamy m.in.: „aczkolwiek sędziowie i prokuratorzy stanowią niewątpliwie także część olbrzymiego zespołu funkcjonariuszów państwowych, z którymi mają tyle wspólnych zadań i celów, praw i obowiązków, jednakowych trosk i zainteresowań, to jednak kontakt magistratury sądowej ze światem urzędniczym był i jest prawie żaden”. Urzędnicy sądowi uważają tę sytuację „za nienormalną i niepożądaną, gdyż bliższy kontakt tych ugrupowań mógłby przynieść korzyści nie tylko jednej i drugiej stronie, ale przede wszystkim interesowi państwowemu”. Względy powyższe wymagają nawiązania kontaktu pomiędzy Zrzeszeniem Sędziów i Prokuratorów a Związkiem Zrzeszeń Urzędników Sądowych. Zacieśnienie stosunków pomiędzy urzędnikami sądowymi a sędziami dałoby – zdaniem „Apelu” – możliwość zgodnego załatwiania niektórych spraw wspólnych na terenie Ministerstwa Sprawiedliwości, w szczególności sprawy uposażeniowej i sprawy podziału czynności sądowych tak, aby do sędziów należał

jedynie zakres orzekania, do urzędników zaś – cała praca wykonawcza, która zbędnie obciąża sędziów.

Powyższy głos niezadowolenia urzędników sądowych wywołał odpowiedź ze strony redaktora „Głosu Sądownictwa”, p. sędziego Fleszyńskiego (Nr. 6). Na ogół p. sędzia Fleszyński przyznaje słuszność głosowi urzędników sądowych i w ścisłej współpracy i kontakcie pomiędzy sędziami i urzędnikami widzi środek zmierzający do osiągnięcia wspólnych celów. Co się tyczy w szczególności podziału czynności pomiędzy urzędnikami sądowymi a sędziami i prokuratorami, to p. Fleszyński powtarza, że: „sekretarjaty sądowe dojrzały całkowicie do tego, by przekazane im zostały wszystkie funkcje wykonawcze w najszerszym tego słowa znaczeniu, co spowodowałoby zwolnienie sędziego od całego szeregu czynności natury formalnej i pozostawienie mu wyłącznie dziedziny czystego decydowania i orzekania”. Nie ulega wątpliwości, że cały szereg sekretarjatów sądowych działa na ogół bez zarzutu i sprawnie. Nie da się to jednak powiedzieć o wszystkich i można by zacytować cały szereg wybitnie rażących przykładów, które temu kategorycznie przeczą. Jeżeli dodać do tego, że w pierwszym okresie działania nowej procedury z natury rzeczy sekretarjaty sądowe nie mogą być uznane „za dojrzałe” do prawidłowego załatwiania wszystkich czynności wykonawczych, to powstaje w związku z podniesionym zagadnieniem konieczność zasadnicza nawiązania istotnie jak najbliższych stosunków w zakresie pracy sądowej pomiędzy sędziami, a urzędnikami sądowymi, a to przede wszystkim dla rozciągnięcia jak najdalej idącej kontroli i nadzoru ze strony sędziów nad prawidłowością wykonywanych czynności przez urzędników sądowych.

(GSW 1934, nr 27, s. 430)

*

Pan Henri Mazeaud, profesor uniwersytetów w Lilie i w Warszawie ogłosił w Nr. 2-im „Revue trimestrielle de Droit Civil” z r. b. przegląd naszego orzecznictwa kasacyjnego, dotyczącego wykładni Kodeksu Napoleona w pracy p.t. „Chronique de Jurisprudence Polonaise”. W pracy tej autor usystematyzował szereg najważniejszych ostatnich orzeczeń naszego Sądu Najwyższego według materji, do których one należą i podał tezy z odnośnych wyroków, przytaczając krótko swój osobisty pogląd, w

większości przypadków, podzielający słuszość rozstrzygnięcia. Na wstępie autor informuje francuskiego czytelnika o szybkim postępie prac unifikujących ustawodawstwo w Polsce, podkreśla jednak znaczenie interpretacji polskiej dawnego Kodeksu Napoleona.

(GSW 1934, nr 29, s. 443)

*

Prezesem Polskiej Akademii Umiejętności w Krakowie, tej najwyższej instytucji naukowej, został znakomity prawnik polski dr Stanisław Wróblewski, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego.

(GSW 1934, nr 29, s. 444)

*

Prezydjum Zarządu Głównego Zrzeszenia Sędziów i Prokuratorów, jedno z pierwszych, postanowiło przyjąć z pomocą ofiarom powodzi, jaka nawiedziła znaczną część kraju i w tym celu postanowiło poprzeć zbiórkę w sądach i urzędach prokuratorskich przez wezwanie kolegów do składania ofiar. Niezależnie od powyższego, prezydjum Zarządu Głównego Zrzeszenia wyasygnowało na cel powyższy z funduszków własnych kwotę zł. 500. Poszczególne oddziały i Koła Zrzeszenia złożyły również pewne kwoty z własnych funduszków, m.in. oddział warszawski złożył zł. 200, a zarząd Koła warszawskiego – zł. 300. Niewątpliwie, poza sędziami i prokuratorami, stanowisko równie obywatelskie zajmie adwokatura, notariusze, komornicy i urzędnicy sądowi.

(GSW 1934, nr 30-31, s. 470)

*

W Kolonii i Dortmundzie wprowadzono drogą próby odmienny od dotychczasowego system przeprowadzania przymusowych licytacji. System ten ma na celu przeciwdziałanie pladze zawodowych licytantów, którzy przez podbijanie cen uniemożliwiają każdemu nie należącemu do ich cechu nabycie jakiegokolwiek rzeczy,

by następnie po ustąpieniu przygodnych nabywców, przeważną część licytowanego mienia nabyć za bezcen, i polega na tem, iż licytuje się od góry, a nie od dołu. W tym celu organ wykonawczy ustala w porozumieniu z wierzycielem egzekwującym i dłużnikiem zwyczajną wartość sprzedażną przedmiotu, której połowa stanowi najniższą cenę licytacyjną, a następnie ustanawia cenę, od której zaczyna się licytować, a która jest o 50% wyższa od zwyczajnej wartości. Licytację zaczyna się od tej kwoty, poczem stopniowo podaje się coraz niższe. Dobroczynny wpływ tego nowego systemu da się odczuć pod warunkiem, iż zwiększy się udział w licytacji tych osób, które dotychczas były spychane na drugi plan przez szajki zawodowych licytantów.

(Gł.Sąd. 1934, nr 7-8, s. 615)

*

Pytanie: „czy sędzia jest wrażliwy na honorze”? roztrąsane było w czasopiśmie „La Toga” (Nr. 16 z 1933 r.) przez L. Sangiovanni, który też dał na nie odpowiedź negatywną, uzasadnioną tem, że gdyby sędzia uważał poczucie honoru za wyższe od prawa, którego jest wykonawcą, to sprzeniewierzyłby się swemu powołaniu; dlatego też rycerskie normy załatwiania zatargów honorowych nie mogą służyć temu, który, pogrążony w dogmie i formie, nie widzi nic poza literą prawa. Sędzia nie będzie się pojedynekował – bo pojedynek jest przestępstwem. Spróbujcie, powiada autor, wyzwąć sędziego, choćby z powodu nie mającego nic wspólnego z jego urzędem – a odpowie wam, że właśnie z tytułu swego stanowiska nie może stanąć do pojedynku, a nawet miałby obowiązek donieść o tem władzom! Gdyby nawet znalazł się na tyle odważny sędzia, iżby stanął na mecie, to tego nie wybaczyłaby mu nigdy jego korporacja.

(Gł.Sąd. 1934, nr 9, s. 704)

*

Pomiędzy adwokatem lwowskim, p. A. Lutwakiem, redaktorem „Głosu Prawa”, a adwokatką krakowską, p. Horowitz, toczy się polemika w sprawie przyjmowania kobiet do adwokatury. P. Lutwak w artykule „Uderzenie na alarm” uważa, że należy

zamknąć kobietom dostęp do adwokatury, jako nienadającym się do tego zawodu. W odpowiedzi na powyższe, pani Horowitz w krótkim artykule „Falszywy alarm”, zamieszczonym w zeszycie VI krakowskiego „Głosu Adwokatów”, zarzuca p. Lutwakowi, że nie zna stanu rzeczy, w szczególności liczbowego stosunku adwolatek do adwokatów i przytacza, że w okręgu Izby Adwokackiej w Krakowie na 1280 adwokatów są tylko dwie adwolatki, a liczba aplikantek adw. w tymże okręgu wynosi zaledwie 4% ogółu aplikantów.

Nie dotykając zasadności kwestji podniesionej przez dr. Lutwaka, należy jednak nadmienić, że p. Horowitz nie przytoczyła, ściśle biorąc, żadnych argumentów przeciwko poglądom, z jakimi walczy, gdyż sprawę poruszono zasadniczo: czy kobieta powinna być dopuszczaną w ogóle do adwokatury, czy nie. Przy tak postawionem zagadnieniu staje się zatem obojętne, ile jest np. w Krakowie adwolatek, a ile aplikantek, tembardziej, że autor artykułu postawił kwestję ogólnie, odpowiedź zaś p. Horowitz dotyczy tylko stosunków lokalnych w Krakowie i autorka, uważając, że rzekomo decydującą jest tu statystyka kobiet w adwokaturze, mimo to, nie przedstawiła danych cyfrowych, dotyczących choćby głównych ośrodków w Państwie, co zresztą, bez względu na poruszone zagadnienie, mogłoby być ciekawe i mogłoby ilustrować nie tylko obecny stan cyfrowy, ale nadto, w zestawieniu go ze statystyką lat ubiegłych, dać podstawę do wyprowadzenia niektórych wniosków.

(GSW 1934, nr 30-31, s. 469)

*

Adw. Miechowska Jadwiga, zam. w Łodzi przy ul. Andrzeja Nr 7 zmieniła nazwisko na „Abramowicz” wskutek zamążpójścia. Apl. adw. Szajn Marja, zam. w Łodzi zmieniła nazwisko na „Prywerowa” wskutek zamążpójścia.

(GSW 1934, nr 29, s. 448)

Dane statystyczne – czerwiec 2004

Lp.	Rodzaj spraw	Ruch spraw									
		Pozostało z okresu ubiegłego	Wpłynęło	Załatwiono							Pozostało do rozpoznania
				Razem	Sposób załatwienia						
					Podjęto uchwałę	Oddalono	Zmieniono	Uchylono w całości bądź częściowo	Odmówiono przyjęcia do rozpoznania	Inny sposób	
1.	CK	1223	374	362	-	47	8	37	195	75	1235
2.	CZP, w tym:	14	8	5	5	-	-	-	-	-	17
	- art. 390 k.p.c.	12	6	5	5	-	-	-	-	-	13
	skład 7-miu	2	1	-	-	-	-	-	-	-	3
	- pełny skład	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1
3.	CZ	139	87	77	-	62	1	6	-	8	149
4.	CO, w tym	5	5	7	-	-	-	-	-	7	3
	- art. 401 k.p.c.	2	3	4	-	-	-	-	-	4	1
	- art. 45, 48 k.p.c.	3	2	3	-	-	-	-	-	3	2
5.	CA	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	CN	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	RAZEM	1381	474	451	5	109	9	43	195	90	1404